

Мықты болса әулетің – тасиды құтың, дәулетің!

BAI ÀULET

№1 (01) 2026

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛ

Мықты болса әулетің – тасиды құтың, дәулетің!

МАЗМҰНЫ

Т.Батырханұлы.

СӨЗ ҚАДІРІН БІЛЕТІН, СӨЗДІ БАҒАЛАЙТЫН, СӨЗДІҢ ҚҰТЫН АЙНАЛДЫРЫП ЖҮРГЕН ҚАДІРЛІ ОҚЫРМАН!..3

Қ.Айдаш.

«BAI AULET» ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫНЫҢ ҰЖЫМЫНА!.....3

С.Абдолла.

«МЕЙІРІМ ТҮНҒАН ҚАЗАҚЫ ҚАСИЕТТЕН ТАНҒАН ЕМЕСПІН».....5

Г.Шонабай.

РУХЫ МЫҚТЫ АДАМ ТҰҒЫРЫНАН ТАЙМАЙДЫ.....10

Г.Барманбекова.

«БІЗДЕ ҚАЛТАСЫ ҚАЛЫҢ, БІРАҚ БЕДЕЛІ БЕС ТИЫҢҒА ТАТЫМАЙТЫН БАЙЛАР ЖЕТІП ЖАТЫР».....12

А.Әмірхамзин.

БАЙМҰХАМБЕТ ҚОСШЫҒҰЛОВ.....20

Б.Айтжан.

ӘУЛЕТ МЕКТЕБІ: ҰЛТТЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІҢ РУХАНИ КОДЫ МЕН ӘЛЕУМЕТТІК КАПИТАЛДЫҢ ТІРЕГІ.....22

Т.Батырханұлы.

ШЕШІМСКЕІН НЕМЕСЕ ҚҰТ ЖИНАУ ТЕХНИКАСЫ....25

Г.Шонабай.

СИНГАПУРДАҒЫ ҚАЗАҚТАР.....29

Ө.Шыныбекұлы.

«НЕЛІКТЕН МЕНІҢ ҚЫЗЫМ КЕДЕЙ ЖІГІТКЕ ТҰР-МЫСҚА ШЫҚПАЙДЫ?».....32

Б.Әлібай.

ҰЛТТЫҚ ӨНЕР.....34

Журнал ұжымы.

ҚҰРМЕТТІ АҚЫЛДЫ ОҚЫРМАН!.....35

Мұқабаның 1-бетінде Сәулетай АБДОЛЛА
Суретті түсірген Жұлдыз БАТЫРХАН

«BAI_AULET»

Халықаралық әлеуметтік-экономикалық ғылыми журнал

Редакциялық кеңес мүшелері:

Нұрлан Оразалин
Байғали Есенәлі
Аршат Қожалимов
Нүктөбек Шәріпов
Бақыт Айтжан
Ануар Ерсұлтан
Айгүл Махатова
Сәулетай Абдолла

Меншік иесі: «ULY DALA ALTYN
ADAM AKADEMIASY»

Бас редактор –

Төреғали Батырханұлы
(+7 701 712 1942)

Жауапты редактор –

Гүлжанат Шонабай
(+7 707 525 58 71)

Орыс нұсқасының

шығарушы редакторы –

Әнуар Болатбекұлы
Ғылыми-әдістемелік материалдар
сарапшысы – Бақыт Ерсұлтанұлы
Салт-дәстүр, ұлттық құндылықтар
бөлімінің меңгерушісі –
Гүлбағыш Рахымжанқызы

Жарнама бөлімі

(+7 778 371 22 22)

Редакцияның байланыс деректері:

Қазақстан Республикасы, 050018,
Алматы қаласы, Потанин көшесі, 217/2

Эл.пошта: bai_aulet@mail.ru

Тарылымы: 2000 дана

Есепке қою туралы куәліктің
нөмірі мен күні және оны берген
органның атауы:

16.09.2025, №KZ82VPY00129406,
Қазақстан Республикасы Мәдениет
және ақпарат министрлігі, Ақпарат
комитеті.

Материалды көшіріп жариялау үшін
редакцияның немесе автордың жазбаша,
ауызша рұқсаты қажет және «BAI_AULET»
журналына гиперсілтеме берілуі
тиіс. Ақторлық құқық сақталмаған
жағдайда ҚР Авторлық құқық және
сабақтас құқықтар туралы заңымен
қорғалады. (+7 778 371 22 22)

СӨЗ ҚАДІРІН БІЛЕТІН, СӨЗДІ БАҒАЛАЙТЫН, СӨЗДІҢ ҚҰТЫН АЙНАЛДЫРЫП ЖҮРГЕН

Қадірлі оқырман!

Алдыңыздағы журнал жай журнал емес. Бұл – қазақ тарихында тұңғыш рет бай әулеттердің өмір тарихын, өмір сүру тәртібін, байлыққа жету құпияларын зерттеп, зерделеп жазатын ғылыми журнал.

«BAI AULET» журналы жасанды зияттың /ИИ/ жасаған өнімі емес.

Жасанды зият сапалы өнім жасайды, бірақ онда күй жоқ. Жасанды зият тез жасайды, бірақ онда сезім жоқ.

Жасанды зиятпен шығып жатқан газет-журналдар көп. Бірақ оларда жан жоқ. Жан жоқ болған соң адами сезім, күй жоқ. Өлі өнім. Ал біздің «BAI AULET» журналы – тірі өнім.

«BAI AULETTE» жан бар, сезім бар, күй бар, махаббат бар. «BAI AULET» журналы сіздің жан сырыңызды ақтаратын, бай-бақуатты болудың жолын көрсететін,

құттышырайналдыратын жандосыңызға, сырласыңызға айналары хақ.

Журналдың жеке сайты және электронды нұсқасы да іске қосылады.

Қасыңызда бай-бақуатты адамдар болса, журналға шығып, жастарға үлгі болып жол көрсетуіне ашық. Келіңіздер, құтты бірге айналдырайық! Еліміз бай-бақуатты, мықты мемлекетке айналсын! Іске сәт, іскер тұлғалар!

Ізгі ниетпен,

**«BAI AULET» журналының Бас редакторы
Төреғали БАТЫРХАНҰЛЫ**

«BAI AULET» ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫНЫҢ ҰЖЫМЫНА!

Қазақстанның ақпарат айдынында жаңа, мазмұны терең әрі маңызы зор басылым – «BAI AULET» халықаралық әлеуметтік-экономикалық ғылыми журналы жарық көрді.

Бұл журналдың өзге басылымдардан басты ерекшелігі – әулет бизнесі, әулет мектебі және әулет тұлғасын жан-жақты, ғылыми әрі практикалық тұрғыда зерттеп, жүйелі түрде насихаттауы. Ғасыр-

лар бойы ата-бабамыз қалыптастырған дәстүрлі әулет мектебі бүгінгі таңда қоғам үшін аса өзекті тақырыпқа айналып отыр.

Әлемге аты әйгілі, ірі әулеттік бизнес құрған миллиардерлердің тарихы – берік әулет пен дұрыс құрылған қарым-қатынастың айқын дәлелі. Өткен ғасырларда мыңғырған малы, үйір-үйір жылқысы бар қазақ байлары ел экономикасының тірегі болған. Байлық – ел еңсесін көтеретін күш, ал бақуатты болудың қыр-сырын жас ұрпақ білуі тиіс.

Үлкен әулет – үлкен бизнес.

Берік әулет – мықты мемлекет.

Осы ұстанымды арқау еткен «BAI AULET» журналы қоғам үшін маңызды, ауқымды тақырыптарды көтеріп, ұлттық сана мен заманауи экономикалық ойды ұштастыра отырып, оқырманға тың көзқарас ұсынады.

Жаңа бастамаға сәттілік тілейміз!

Еңбектеріңіз жемісті, жолдарыңыз ашық болсын, әріптестер!

Ізгі тілекпен,

**Қаракөз АЙДАШ,
«SULTAN» журналының бас редакторы.
Ақпарат саласының үздігі,
«Sultan Magazine» журналының
құрылтайшысы.**

Сәулетай АБДОЛЛА,
Шығыс медицинасының магистрі, «Құрметті халық емшісі», «Шығыс медицинасының үздік маманы», «Қазақстанның құрметті дәрігері» атақтарының иегері, Халық медицинасының академигі:

«Мейірім тұнған қазақы қасиеттен танған емеспін»

Алматы облысы, Іле ауданына қарасты Ақши ауылында «Сәуле» атты емдеу-сауықтыру орталығын ашып, ел саулығын жақсартуға үлес қосып жүрген шипалы қолды емші, жоғары білімді дәрігер Сәулетай Абдолланы білмейтін адам жоқ. Тіпті, Алла берген, ата-бабадан жалғасқан емшілік қасиеті барын естіген жұрт алыстан да ағылып келіп жатады. Сәулетай Ақшидың барша тұрғынын емдеп жазды десе де болғандай. Негізгі мамандығы – гинеколог дәрігер Сәулетай бала көтере алмай жүрген әйелдерді аялы алақанымен емдеп, ана болу бақытын сыйлап, 280 баланың өкіл анасы атанып отыр.

Сәулетай Абдолла 1982 жылы Қытай Халық республикасы, Шыңжаң-Ұйғыр автономиялық облысына қарасты көп ұлттар қоныстанған Санжы қаласында білімді отбасында туған. Әкесі елу жыл үкіметтің ауруханасында дәрігерлік қызмет атқарса, анасы мектепте мұғалім болып, зейнетке шыққан. Кейіпкеріміз отбасындағы бес баланың төртіншісі екен, алдында екі әпке, бір ағасы, өзінен кейін бір кенже інісі бар.

– Сәулетай, Қазақстанның Халық емшілері қауымдастығының белді мүшесі, Шығыс медицинасының үздік маманы екенсіз. Бұл қауымдастыққа мүше болғандар ерекше қасиеті бар адамдар ғой, соған қарағанда...

– Иә, дұрыс айтасыз, әкем Абдолла жоғары білімді дәрігерлігіне қоса бір жағынан сезгірік, яғни көріпкелдік қасиеті бар ерекше жан еді. Жансұлтан атам ауылды талай рет су тасқынынан құтқарып қалыпты. Көктемде су тасыған шақта дұғасын оқып суды ауылдың екі жағына ағызып жібереді екен. Атам қартайып дүниеден өтер кезде қамшысын әкеме тапсырып кетіпті. Бес жасымда маған әңгіме айтып отырып, «балам саған бір қасиет барады» деуші еді, мен онысын түсінбеймін. Ата-бабадан жалғасқан сол қасиет маған жеті жасымда қонды. Алғашында қатты қорқып, талып қалдым. Әкеме айтып едім, қорықпауымды және ешкімге айтпауымды өтінді. Нағашы жағым да қаражаяу емес, әжемнің көріпкелдігі Құранмен келген.

Өзім де кішкентайымнан медицинаға қызығатынымын, әкеме көмекші болып, жанында жүрдім, көп дағдылар үйрендім. Ал жоғары медициналық білімді Ішкі Қытайда алдым, Шығыс медициналық университетінде жеті жыл өте жақсы оқып, оны қызыл дипломмен бітірдім.

– Қытайда өзге ұлт өкілдеріне деген кемсітушілік, қызметтен өсірмеу сияқты жат пиғылдар бола ма?

– Біз ханзу жолдастарымыз тарапынан ешқандай кемсіту, аз ұлттар деп бөлушілік сезінген емеспіз. Қайта ерекше дарын, қабілетің бар болса, алдыға итермелеп, оқыған нәтижеңді көрсетуді талап ететін. Жалғыз қазақ қызы – менімен бірге біздің топта екі ұйғыр жігіті оқыды, олардың бірі қазір Америкада, екіншісі Түркияда тұрады.

Менің байқағаным, ханзу достармен шынайы дос бола білсеңіз, ешқашан сені жарым жолдан тастап кетпейді екен, айтқан уәдесін орындайды, қарызын әл-әзір қайтара алмайтын болса, кейбір

жауапсыз таныстардай жоқ боп кетпейді, керісінше алдын ала хабарласып, ескертіп қояды. Ондай жауапкершілігі, ұяты жоғары адамдар бүгінгі алаяқтар қаптаған қоғамымызда аз ғой. Ал енді ханзу халқының еңбекқорлығына келсек, оған шек жоқ. Бізде мекемелер түскі үзіліс кезінде есіктерін іштен іліп, өліп бара жатсаң да телефонын көтермейді ғой. Ал көрші мемлекеттің әрбір жұмыскері алдымен жұмысты алдыға қояды, түскі асын ішіп отырып та тірлігін тындыра береді. Сол еңбекқорлық маған да жұққан. Ең бастысы, мейірім тұнған қазақы қасиеттен танған емеспін.

– Алғашқы еңбек жолын қайда бастадыңыз?

– Университетті тәмамдаған соң өндірістік тәжірибе алуға жібереді ғой, мен халық азаттық армиясының қарамағындағы «Қызыл крест» ауруханасында екі жыл тәжірибеден өттім. Содан кейін мемлекеттік ауруханада бес жыл гинеколог болып қызмет етіп, мол тәжірибе жинақтадым. Бірде бастығымыз жиналыс ашып: «Аурухана жанынан клиника ашамыз, соны кім алып жүре алады?» – деп ұсыныс тастады ұжымға. «Мен алып жүремін», – деп тәуекел еттім. Екі қабатты ғимаратқа құрал-жабдықтарды орналастырып, қарамағыма қызметкерлерді таңдап алып, жұмысқа құмбыл кірісіп кеттім. Алты жылда әжептеуір танымал клиникаға айналдық. Алайда, «Дайын асқа – тік қасық» демекші, алты жылда бастықтың інісі де оқуын бітірді, шаруасы шыр айналып тұрған клиникаға көзі түспесі бар ма?! Бастығым шақырып алып: «Клиниканы қайтар, бұрынғы қатардағы дәрігер қызметіңе орал», – деді. Амал жоқ, ыстығына күйіп, суығына тоңып, аяғына тұрғызған клиникамды солардың қолына бір күнде өткізіп беруге мәжбүр болдым. Көңілім қатты жабырқады. Қаншама еңбегім далаға кетті десеңші! Жоқтан бар жасап, аяққа тұрғызып, енді ғана жілік майын жегелі отырғанда

мүлде еңбегі сіңбеген әлдебіреу келіп, аузымнан жырып, тегіннен-тегін иеленіп кетті емес пе?! Мұндай әділетсіздікке төзбегенім сонша, дәрігерлікті доғарып, сауда-саттық жасаймын деп шетелге шығып кеттім.

– Атамекенге қашан ат басын бұрдыңыз? Жақсы қызметте отырып, Қазақстанға келуге не түрткі болды?

– Атамекенім Қазақстанға алғаш рет 2014 жылы келдім. Оның алдында Қытай компаниясы бастығының орынбасары ретінде Қырғызстан, Өзбекстан, Корея, Жапония мемлекеттерін аралаған едім. Ол кезде дүйсенбі күні Қытайдан ұшып келем, жұма күні қайтадан ұшып кетем. Заман жақсы еді ғой. Саудамен қоса дәрігерлік қызметті де қоса алып жүрдім. Несін жасырайын, алғаш Алматыдағы «Барахолка» аталатын әмбебап базарды көргенде шошып кеттім. «Бұл жаққа өркениет әлі келмеген екен ғой» деп көңілім түсті. Дегенмен, өз ұлтыма деген сүйіспеншілік жеңіп, 2017 жылы атамекенде қалып қойдым. Алған білім, жиған тәжірибемді өз еліме арнаймын, дәрігерлік борышымды өз ұлтыма өтеймін деп шештім. Ата-анам мен бауырларым арғы бетте қалды. 2018 жылы азаматтық алдым. 2019 жылы «Сәуле» атты жеке шығыс медицинасы орталығымды ашып, ел саулығын жақсарту жолында қызмет көрсетіп келемін.

– Шеттен келген қандастар ең алдымен орыстілінен қиындық көреді. Бұл жағдай сізді де айналып өтпеген шығар?

– Әлбетте, елге оралғанның бәрі ө дегеннен орыс тілінен қиындық көреді. Маған шалақазақ емделушілер өздерімен бірге аудармашы алып келуге мәжбүр болды. Бұл жақта ешкімді танымайтыным, ақшаның жоқтығы бизнесте маңайымнан шықпайтын нөпір достардың шынайы бетпердесін шешті, кімнің кім екенін танытты. Қайта Қытайдағы сыныптас достарым ақша жіберіп,

көмектесіп тұрды. Медеу ауданында тұратын бір бақуатты ағай клиника ашып бергісі келіп еді, біреудің қарамағында жұмыс істеуден аузым күйген мен көңілім тартпай, ол көмектен бас тарттым.

Негізі, мені бала кезден көрген өмір сынақтары жақсы шыңдады. Әкемнің туған ағасы мен жеңгесі бір күнде қайтыс болып кетіп, олардың жетім қалған бес баласы біздің үйде өсіп-өнді. Он баланы бағып-қаққан анам алдымен қайнағасының балаларын тамақтандырып алады, сосын ғана бізді дастархан басына шақыратын. Жаңа киімді де сол бауырларымыздың үстіне ілді, олар тоздырған киімнің тысын ішіне қайырып тігіп, бізге кигізетін. Дене шынықтыру сабағына киетін спорттық киімді кезек-кезек киіп, кешкісін жуып, таңертең киіп кетуші едік. Міне, солай балалық дәуренді кішкене жетіспеушілікпен өткіздік. Оқу оқып, маман иесі атанып, қолымыз өз аузыма енді жетті дегенімде атамекенге оралып, бәрін жаңадан бастауға тура келді. Бірақ, қай кезде де көріпкелдік қасиет маған көп көмегін тигізіп, алдағы

күндеріме аян беріп тұрады. Мәселен, университетке құжат тапсырып келген түні түсімде емтиханда қандай сұрақтар келетінін ашық көрсетті, соның арқасында оқуға қиналмай түстім. Сізге өтірік, маған шын, қазақтың ұғымындағы Қызыр боп кездесетін ғайып жанмен екі рет ұшырасып, қолынан тұмар да алған сәтім болды.

– Қандай ауруларды емдейсіз?

– Негізгі мамандығым – гинеколог, сонымен қатар жүрек-қан тамырлары ауруларын, омыртқа сарнын (грыжа), тері ауруларын, ДЦП балаларды және онкологиялық ауруларды, қарт адамдардың ұмытшақтығын емдеймін. Инфаркт алғандарды, инсульт алып бір жағы жансызданған науқастарды хирургиялық отаға жібермей жазамын. Алдыма келген дертті жанның шипасын табуға тырысамын, егер шамам жетпейтін болса «қолымнан келмейді» деп ашық айтамын. Омыртқасы зақымданып арбаға таңылған бірнеше сырқат жанды жиырма күндей емдеп, аяққа тұрғыздым. Сөйлемейтін алпыстай баланы он

бес күнде жазып, сөйлетіп жібердім.

Бүгінде клиникамды үлкен мегаполис – Алматы қаласында ашуды жоспарлап отырмын. Енем де қалаға көшуімізге рұқсат берді. Клиникамда Қытай медицинасының жаңа бағыттарын үнемі қолданып отырам, жаңа аппараттар да алдырып алдым. Мысалы, босанған әйелдердің ашамай сүйегін қалпына келтіру, төмен түскен әйел жатырын көтеру, алтын ине салудың қарапайым әдісін аппарат арқылы іске асыру – барлығы арнайы аппараттар арқылы орындалады.

– Енеңіздің рұқсатын алғаныңыз жақсы болыпты. Ия, отбасы – адамның қанатын ұштайтын түпқазық. Ұшырған ұяңыз жайлы білдік, енді барған жеріңіз, келін боп түскен шаңырағыңыз туралы айта кетсеңіз?

– Барған жерім де – қасиет қонған әулет, 2024 жылы қажылыққа барған жолдасым Ермек пен енемді қосқанда,

мен он бір қажы шыққан шаңырақтың келінімін. Қайынатам Бағдат Шаймұратұлы Қытайда ағаш үй жасаудың бас маманы болған. Енем Тұрсынгүл өте бір биязы, біртоға мінезді, бала секілді жуас кісі. Енемді туған анамдай жақсы көрем десем өтірік айтқаным емес. Бізді ата-анамыз осындай мейірімді етіп тәрбиелеген, үлкендерді үнемі алдыға қойып құрметтеуге үйреткен.

Жеті жыл жүзін көрмеген Қытайдағы анам телефон соққан сайын бірінші менің емес, құдағиының, яғни енемнің жағдайын сұрайды. «Енеңнің аяғын жылы ұста, тоңып қалмасын. Қолыңнан келгенше құрметте, жылы сөз айт. Енеңнің батасын алсаң – жолың ашылады», – деп ескертіп, әлі күнге үйретіп отырады. Екі қызым Марина мен Айнара да анасынан көргенін жасайды деп үміттенем.

Біздің әулетке қатысты бір әңгімені тарқата отырайын. Ел ішінде «баласы анасын Меккеге арқалап апарыпты»

деген аңыз әңгіме бар ғой, соның шындығы мынау: өткен ғасырда қайынаталарымыздың бірі қажылық жасауға ниеттеніп бірнеше айшылық жолға шығып, Меккеде қаза тауыпты. Өзі бір үйдің жалғыз болса керек. Сонда анасы баласын сағынып жылай берген соң, қайнысы: «Меккеге сені өзім арқалап апарам», – деп жұбатып, уәде беріпті. Ол кездің адамдары «Уәде – құдай сөзі. Өлімнен ұят күшті» дейтін дәті берік жандар ғой, жеңгесін арқасына салып алып, Меккеге қарай жолға шығыпты. Жылға жуық жол жүріп, арып-ашып өзер дегенде қасиетті мекенге табандары тиіпті. Атшаптырым зиратты аралап жүріп бір жерге келгенде ананың омырауынан сүт ағып кеткен көрінеді. «Тоқта!» деп, сол жерде ұлының жатқанын сезген ана қайнысының көмегімен марқұмның басына құлпытас орнатып елге қайтыпты.

– Иә, өте әсерлі әңгіме екен. Бәсе, анасын Меккеге арқалап апарудың сыры тереңде жатыр екен-ау. «Анамды жеті жыл көрмедім» дедіңіз, бірақ бір емделушіңізді өкіл ана етіп алғаныңызды естідім...

– Иә, өкіл анам Ақгүл Омарова – елге адал еңбек, асыл қасиетімен жағымды асыл ана. Маған ем іздеп келді. Еміме риза болғаны шығар, «Айналайын, маған қыз болсаңшы», – деді. Бұл жақта төркіндерім жоқ, мен қуана келістім. Содан мені қонаққа шақырып, қолыма алтын білезік салды. Енемді, күйеуімді қонақ етіп, қазақтың жөн-жоралғысымен «бұл менің қызым, құда болдық» деп, енеме шапан жауып, күміс білезік тақты. Алыс-беріс жалғасып, сыйластығымыз артуда. Жан сырымды айтатын, еркелететін үш анам бар, Аллаға шүкір. Өкіл анамның қолына шыққан жарасы жазылмай жүрген ұлының, яғни інімнің ауруын бес күнде жазып бердім.

– Қаймағы бұзылмаған қазақы тәрбиеден қуат алып, айналаңызға сыйластық пен мейірім, ата-ана мен

жасы үлкен кісілерді құрметтеу, сол арқылы әулет берекесін тасытып отыр екенсіз. Шипалы қолыңызбен елдің алғысына бөленіп жүргеніңіздің өзі бір төбе. Сізге мағыналы сұхбат үшін алғыс айта отырып, алдағы өміріңізге толайым табыс тілеймін!

Сұхбаттасқан **Гүлжанат ШОНАБАЙ.**

P.S. Білікті дәрігерге қараламын, денсаулығымды түзеймін деген оқырмандар болса, «Сәуле» шығыс медицинасы клиникасының шипагері Сәулетай Абдолланың телефонын сақтап алыңыздар: +77054892966.

РУХЫ МЫҚТЫ АДАМ ТҰҒЫРЫНАН ТАЙМАЙДЫ

Серік Әбдіғалиұлы Тұржанов – нарық заманының талаптарын бірден түсінгендердің бірі. Алғашқылардың бірі болып 90-жылдары «Киік» коммерциялық фирмасын ашып, полиграфиялық өнімдерді тапсырыспен шығара бастайды. Кейін Алматы қаласы бойынша шағын және орта бизнес қауымдастығын басқарып, іскерлігімен көзге түседі.

Ал Серіктің әкесі – Алматы облыстық ауруханасының іргетасын қалап, зейнетке шыққанша аурухананың алғашқы бас дәрігері қызметін атқарған Қазақ КСР-інің еңбек сіңірген дәрігері, Отан соғысының ардагері. Тіпті, ел басшысы Д.Қонаевтың жеке дәрігері ретінде денсаулығын бақылаған білікті маман болған еді. Өзі аурухананың жанынан қызметкерлеріне

арнап үй де салдырып, қалаға қоныстанғысы келген талай қазақтың әлеуметтік-тұрмыстық мәселесін шешкен Әбдіғали Тұржановтың еңбегі ұрпақтар жадында еш ұмытылмақ емес.

Серік – осы бір ардақты жанның елуден асқанда аңсап көрген тұңғыш перзенті. Салауатты өмір салтын ұстанып, 85 кілә артық салмақтан арылған Серік Әбдіғалиұлы спортпен, «Герболайф» желілі маркетингімен жүйелі айналысып келеді. Қазір өзін қолдаған үлкен командасы бар.

Серік Тұржанов – өмірдің мәнін түсініп, денсаулықтың қадірін білуге шақыратын мықты мотиватор. Жұбайы Мейраш – барлық бастамасын қолдаушы жан серігі. Екеуінің бір ұл, бір қызы бар. Ұлы Ерікқали – «Астана

Моторс» компаниясының жүрілген көліктерді сатуды дамыту компаниясының директоры. Қызы Әсел – АҚШ-тың Калифорния штаты университетінің магистратурасын бітіріп, Америкада жұмыс тәжірибесінен өткен маман. Университет қабырғасында оқып жүріп «Әлем мисс моделі» сайысына қатысып, әлемдік «топ-10» қатарына енген. Орталық Азиядағы «Coca Cola» өндірісінің айнасы болып, жарнамасын жасаған. Бүгінде Алматыда тұрады, жеке бизнесі бар, тенниспен айналысады. Әуесқой спортшылар арасында өткен қалалық сайыстарда талай рет жүлдегер атанды. Ат спортына қызығушылығы бар. Әкесі мен анасын мақтаныш тұтады.

– Еліміздегі жиырма миллионнан аса адамның 62,3 пайызында, яғни 12

миллион адамда артық салмақ бар. Оның 3 миллионының семіздігі шектен шыққан. Жас балалардың семіздігі 9 пайыздан 33 пайызға дейін өсті. Бұл жүрек-қан тамырлары ауруларынан әлемде 1-орынға шығуымызға әкеліп отыр. Қант диабетінен 1 миллионнан аса адам дәрігерлік есепте тұр. Біз осы семіздікпен күресу үшін дұрыс тамақтануды қолға алдық. Дұрыс тамақтану клубымыз 21 бағытта жұмыс жасайды. Қазақстан бойынша 514-тен аса клуб бар, әр клубқа 25 адамнан тіркелген. Орта есеппен 30-35 мың адам күн сайын ағзаға қажетті азықтарды ішіп, спортпен айналысып, салауатты өмір салтын ұстануда. Сенесіз бе, бүкіл Қазақстанда 0,23 пайыз адам ғана салауатты өмір салтын ұстанады. Ал Моңғолияның 17 пайыз халқы «Герболайф» өнімдерін қолданса,

Норвегияның 57 пайыз халқы салауатты өмір салтын ұстанып, тән мен жанын ретке келтіріп, бақытты ғұмыр кешуде. Әрбір адам – Жаратушының махаббатпен жаратқан ұлы жобасы. Ендеше адамның бойында күш-қуат жетерлік, ол кез келген арман-мақсатына жете алады, тек ой-ниеті дұрыс болса болғаны. Біздің әрқайсымыз өз-өзімізді дамытып, бақытты болуға ұмтылуымыз керек.

Айналамыздағы адамдарға жақсылық жасап, қолдан келсе тура жол көрсетіп, сауап жинасақ, нағыз бақ-дәулет деген сол! – дейді Серік Әбдіғалиұлы.

Қорыта айтқанда, Серік Тұржанов – қатал тағдыр соққысына мойымай, көшбасшылық қасиетімен өзгелерге үлгі болып жүрген тұғырлы азамат. Тегінде, рухы мықты адам ешқашан тұғырынан таймайтыны рас екен.

Гүлжанат ШОНАБАЙ

Гүлмәрия БАРМАНБЕКОВА,

қазақ қыздарынан шыққан тұңғыш спорт комментаторы, ардагер тележурналист:

«Бізге қалтасы қалың, бірақ беделі бес тиынға татымайтын байлар жетіп жатыр»

– Сіздің әлеуметтік желідегі байлық пен бедел жайлы жазбаңыз көпшілікке ой салды. Жаңа журналымыздың негізгі тақырыбына сай келгендіктен сондағы ойларыңызды тарқата түссеңіз деймін. Шетелді айтпай-ақ, өз елімізде де қолында уыстаған байлығы болғанмен, халық арасында еш беделі жоқ адамдар көп. Неліктен олардың беделі жоқ деп ойлайсыз?

– Иә, бізде қалтасы қалың, бірақ беделі бес тиынға татымайтын байлар жетіп жатыр. Бұл сауалдың тереңіне бойламас бұрын бір нәрсені түсініп алсақ. Байлық пен беделдің табиғаты екі бөлек: байлық – сыртқы көрініс, ал бедел – ішкі болмыстың нәтижесі. Бай адам беделді болу үшін адамның іші сыртына сай, яғни ең әуелі жүрегі жомарт, кісілігі жоғары адам болу керек.

Баю оңай, жүректі ізгілікке толтыру қиын.

Байлық беделге айналу үшін оның қайдан, қалай келгені маңызды. Адал еңбекпен келген дүние жанып тұрған шырақ секілді. Ал ұрлықпен, айламен, жемқорлықпен келген байлықтың иесіне жарқылы болғанымен, көпшілікке жылуы болмайды. Тиісінше ондай байда бедел де болмайды.

Қайырсыз байлардың да халық алдында беделі жоқ. Осыдан бір пайда тиіп қалар ма деп, айналасында ләп-пайлап жүгіретіндер алдында жалған беделі болуы мүмкін. Бірақ ондай беделдің жарқылы жанбай жатып сөнеді, ғұмыры қысқа. Басынан бағы тайған күні көк тиындық құны қалмайды.

– Қазақ атамыз: «Ұрлық қыл да – мал тап, ойнас қыл да – бала тап» деп күйгеннен айтты ма екен, әлде мұнысын шынайы өсиет деп ұғасыз ба?

– Осындай да өсиет бола ма екен? Жоқ, әрине! Бұл – өсиет емес, өткір сарказм, күйінуден туған ащы мысқыл. Қазақ ешқашан ұрлықты өсиет етпеген. «Ойнас қыл» деп те ақыл бермеген. Бұл тіркес – қоғамдағы қисық құбылыстарға күйіну, жаман жолмен де мақсатына жеткендер бар дегенді сынап масқаралау.

Қоғамда өмірі біреудің ала жібін аттамаған адал адамдар бар. Оларды жұрт елей бермейді. Ал ұрлықпен байығандардың алдында құрдай жорғалап, «құрметтейтін» адамдарды көріп жүрміз. Сондайларды көрген қазақтың шағымдануы, қайғыруы, әділетсіздікке ашынуы – бұл. Адал еңбек еткен адам байымайды, ал арам жолға түскендер биіктеп барады деген наразылық.

«Ұрлық қыл да, мал тап» деген сөз тіркесі мемлекет қаржысын жымқырып байығандарға қаратылып айтылған сарказм. Көпшілікке топырақ шашқым келмейді, бірақ мемлекеттік сатып алудан пайда көретіндер жоқ деңізші біздің елде. Айта алмайсыз. Тендерді бір адамның, бір топтың қолына шоғырландыратындар ше? Ол да бар. Алатаудың бөктеріндегі зәулім сарайлар мен мейрамханалар, жеке қонақ үйлер халықтың ақшасына салынбағанын көбісінің иесі дәлелдеп бере алмайды. Дәлелдің керегі не, күнде бір жемқор сотталып жатқан жоқ па?

«Ойнас қыл да бала тап» деген сөздің сыртқы формасы «кеңес»

бергендей көрінгенімен, шын мәнінде: «Бұл жол – арсыздық, бұлай тапқан перзенттің қадірі жоқ» дегенді меңзеп тұр. Қоғамдағы моральдық құлдырауға деген сарказм – бұл.

Тұрмыста бола тұрып жасырын қарым-қатынастан бала туған оқиғалар жоқ деп айта аласыз ба? Қоғамның сенімін иеленген, бірақ жеке өмірінде жауапкершілігі жоқ адамдар да бар. Билікте жүріп, қос-қостан әйел ұстайтындар ше?

Адалдықтың қадірі кеткен жерде халық өз күйінішін осындай ащы сарказммен жеткізеді.

– Сіз бақ-дәулеті сан ғасырдан ұрпақтан-ұрпаққа жалғасып келе жатқан Еуропаның талай көрікті орындарын аралап, тарихына қанықтыңыз. Жалпы, бай, бақуатты өмір сүру үшін басты қағида не деп тұжырым жасадыңыз?

– Еуропа тарихы мен мәдениетінен аз-кем хабары бар адам бір нәрсені айқын ұғады: Бай-бақуатты өмір – күтпеген жерден келетін сый емес. Олардағы байлық кенеттен пайда болма-

ған. Бір адамның айлакерлігімен жиналмаған, бір кезеңнің жемісі емес. Ғасырлар бойы ұрпақтан –ұрпаққа көшіп келген байлық.

Дамыған елдердің ұғымында байлық деген – жауапкершілік. Оларда заң тұрақты және бәріне ортақ, адамның ертеңін қорғайды. Байлар лауазымды адамға тәуелді емес, әкім ауысса байлық көзін жоғалтып алмайды.

Содан кейін оларда жиналған бай – қазақ қоғамында әлі толық қалыптаспаған мәдениет.

Менімше бай-бақуатты өмір сүрудің басты қағидасы – тұрақтылық пен жауапкершілікке, еңбекке, білімге, заңға және ұрпақ тәрбиесіне негізделген ұзақ мерзімді мәдениет.

– Сіз іскер әйелдер журналына жетекшілік етіп, бақуатты жандармен жиі кездестіңіз. Жалпы, адам ортасына қарай өзгереді дегенге қосыласыз ба?

– Әрине. Орта – адамның мінезін қалыптастыратын «көрінбейтін мектеп». Бірақ мен бай-бақуатты адамдардан көрі шығармашылық ортамен көбірек араластым. Ойлау қабілетімді, жанымды, сезімімді, талғамымды, рухани әлемімді қалыптастырып, дүниетанымды өзгерткен ең қуатты күш – шығармашылық орта. Мені телевизия әлемі тәрбиеледі.

Өзім ғана емес, марқұм күйеуім де шығармашылық тұлға еді. Туыс-туғандарымның ішінде де шығармашылықпен айналысатындар көп. Тіпті бір немерем суретші-дизайнер мамандығына оқып жатыр.

Білесіз бе, шығармашылық энергия жұқпалы келеді. Бұндай ортада жүрген адамның ой жүйесі тереңдеп, биік өлшемдерге үйренеді. Бұдан артық Тағдырдың қандай қымбат сыйы бар?

Мен өз еліміздің бай-бақуатты адамдарымен неге екенін білмеймін, рухани табыса алмаймын. Олардың арасында мүлдем бөлек әлемде

жүргендеймін, өзімді дискамфорт сезінем. Ал шетелдерде бірнеше достарым бар. Бәрі бақуатты тұрады. Олардың ортасында өзімді еркін сезінемін. Мүмкін аяқтары аспаннан салбырап түскендей емес, жай ғана ет пен сүйектен жаралған қарапайым адамдар екені сезіліп тұратындықтан шығар.

– Сіз бен біз – екі қоғамдық формацияның куәгеріміз. Бүгінде капиталистік заманның қанбазасында жүрміз, тірі пенденің бар ойы – ақша табу, күнкөріс. Жалпы, заманның бағытына не айтасыз?

– Не айтам. Әр заманның өз бедері бар. Сіз екеуіміз екі түрлі формацияның көзі тірі куәгері екеніміз рас.

Өткен дәуірде бәрі ортақ болды. Елден ерек ешкім байып, шалқып кетпеді. Кедей мен байдың арасындағы айырма аз еді. Көп нәрсе жетіспейтін. Бірақ адамдар арасындағы жылулық пен мейірім ортаймаған заман болатын.

Ал қазір бәрінде бар, бірақ әркімдікі – өзінікі. Таңдау көп, бірақ тыныс тарыла түскен. Бір қарасаң еркін сияқтысың, бірақ сол еркіндік күнкөріс қамымен бұғауланған. Әр мүмкіндікті жіберіп алмауға тырысып, бар қайрат-жігерімен өмір сүруге тырмысқан халық. Адамдардың бақыт іздеуге уақыты да, мүмкіндігі де жоқ, өмір сүруге үлгеру үшін жүгіріп жүр. Шаршаған жүректердің дүрсілі қала көшелеріндегі шуылдан басқаларға естілмейді, бірақ әр жанның өзіне естіліп тұрады.

Бүгінгі заманның мәртебесі – байлық. Табыстысың, яғни қадірлісің. Ал рух – арзан. Материалдық байлық рухани байлықтан үстем.

Дегенмен бұл заманның да бір әділеті бар: адам не нәрсеге қызмет етсе, соның бейнесіне айналады. Ақшаға қызмет еткен – есепке, атаққа қызмет еткен – маскаға, ал жүрегіне қызмет еткен – өзіне айналады.

«Сен неге қол жеткіздің?» емес, «осы өмір жарысында өзіңді жоғалтпай сақтап қала алдың ба?» – меніңше, бүгінгі әлемді толғандырар басты сұрақ осы болса керек.

Өйткені бұл заманның нағыз жеңісі – адамның ішкі тұтастығын сақтап қала алуы.

– Әлеуметтік желіні ашсаң, елдің бәрі ақыл айтқыш болып кетті. «Өзің құлсың, кімге пірсің?» демекші, өздері бизнес жасап көрмеген «сұңғылалар» өзгелерге бірнәрсе үйретпекші. «Тегін үйретемін» деп алдап шақыратын алаяқтар сияқты ма, қалай? Өзіңіз қай «сұңғыланы» тыңдайсыз?

– Бұл құбылыс таразысының бір басында шынымен қиналып, үміті үзілгендер, көмек іздегендер тұр. Екінші басында сол қиналғандардың үмітін сатып, байып жатқан «бақыт сатушылар» бар.

Бұл тренд Қазақстанда ғана емес, бүкіл әлемде бірдей өршіп тұр. Рас,

бізде қатты байқалады. Себебі де жоқ емес. Адамдар пандемия, девальвация, инфляциядан шаршады. Соңғы онжылдықта орта таптың табысы мен мүмкіндіктері азайды. Нәтижесінде «ештеңені өзгертпей-ақ ойды өзгертсең болды» деген коучтардың «сиқырлы таблеткасын» сатушылар да, сатып алушылар да көбейді.

Инстаграм мен ТикТок алгоритмі «мотивация», «энергия», «медитация» деген контенттерді өте қатты көтермелейді. Мысалы 20 секундтық «мен 19 жасымда миллионер болдым» деген видео миллиондаған қаралым жинайды. Ал 10 минуттық танымдық контентті ең мықтағанда 300 адам көруі мүмкін. Есесіне ақылгөйлер – миллионер, қалғанындары көрермен болып шыға келеді.

Қоғамда идеологияның орнын толтыратын жарытымды ұсыныс жоқ, рухани вакуум бар. Ал адамдар өмірден мағына іздейді. Сөйтіп біреулер мешітке барады, енді біреулер өзің айтқан интернет «сұңғылаларға» барады. Олар «сен Құдайсың, сен ғаламсың», «сенің вибрацияң төмен, 21 күн аффирмация оқысаң бәрі жақсы болады» дейді. Бұл адамның эгосына өте тәтті естіледі. Сөйтеді де, көзі байланады.

Мысалы «мен байлыққа лайықпын» деген сөзді үш ай бойы, күнде таңертең 10-15 минут бойы қайталай берсең, мида жаңа нейрондық байланыстар пайда болады деп сендреді коучтар. Бұл кейбіреулерге шынымен де көмектесуі мүмкін. Себебі плацебо әсері деген бар. Қала берді қабылдау фокусы өзгереді, сенімділік артады.

Көп адамдарға көмектеспейді – себебі тек сөзбен айту нақты әрекеттің орнын баса алмайды. Аффирмация жасап, екі аяғыңды көкке көтеріп қойып, диванда жата берсең, ештеңе өзгермейді.

Ғаламторда ақылгөй болу үшін диплом да, лицензия да, тіпті нақты нәтиже де керек емес. Телефон,

Zoom, Canva, «өзімнің тарихым» – жеткілікті. Ал дәрігер, инженер немесе мұғалім болу үшін 5-10 жыл оқу керек. Сондықтан «мен де ақша тапқым келеді» дегендерге коучинг – ең оңай жол.

Бұл – өтпелі кезеңнің симптомы деп ойлаймын. Есіңізде ме, өткен ғасырдың 87-жылдарынан бастап, жаңа ғасырдың тоғысына дейінгі кезеңде тас лақтырсаң бір емшінің басына барып түсетін. Қайда қазір солар? Бірді-екілі нағыз емшілер ғана қалды. Өзіңіз айтып отырған «сұңғылалардың» да енді бір 5-7 жылдан кейін құны түседі. Адамдар ақыры шынайы білім мен нақты нәтижеге қайта оралады.

Мен «сұңғылаларды» тыңдаймын ба, жоқ па, түсінікті болды деп ойлаймын.

– Өмірімізді жасанды сана (ЖИ) жайлап барады. Бұл алаяқтарға, бопсалаушыларға жақсы болды. Сіздің көзқарасыңыз қандай?

– ЖИ алаяқтарға бұрын-соңды болмаған «алтын кеніш» ашты. Қазір мәселе тіпті қорқынышты деңгейге жеткен.

Deepfake дауыспен алаяқтық өршіді. Кейінгі екі жылдың статистикасына қарасақ, Қазақстанда осындай 1000-нан астам факт тіркеліп, жалпы шығын – миллиардтарға жеткенін көреміз.

ЖИ-мен жасалған «жеке видео» арқылы бопсалау да алаяқтар үшін табыс көзіне жол ашатын әдістердің бірі. Өкініштісі, бұл тіпті мектеп оқушыларының арасында да орын алуда.

Тағы бір әдіс – ЖИ-боттар арқылы «романтикалық көзбояу». Әдемі қыздың немесе жігіттің суретін жасап, чат-бот арқылы адамдарды айлар бойы «махаббатқа» сендіріп, ақша аударуға мәжбүрлейді. Бір құрбан орташа есеппен 5-50 млн. теңгеге дейін алданады дейді зерттеулер.

Тағы бір жағанды ұстататын нәрсе – кейінгі кезде фейк коучтар мен «инвестиция гурулары» пайда болды.

Фейк коучтар деген кімдер? Өмірлік тәжірибден, бизнестен, психологиядан хабары жоқ жалған кеңесшілер.

Ал инвестициялық гурулар деген кімдер? Қаржы мәселесінен хабары жоқ, күмәнді схемаларға шақыратын жалған инвесторлар.

Міне осындайлар ЖИ-мен әдемі презентация видеосын, тіпті «тірі» стрим жасайды да, қаражатыңды «криптаға салсаң 10 есе өседі» деп алдайды.

Неге бұлай болып жатыр?

ЖИ құралдары арзан әрі қолжетімді.

ЖИ-дің көмегімен бір адам күніне жүздеген адамды бір мезетте алдай алады. Дәлелдеу қиын: дауыс пен видео фейк екенін полицияның өзі әрең анықтайды.

Әйтседе қияметқайым орната бермей, бұл саладағы жақсы жаңалықтарды да айта кетейін. Банктер мен Telegram/WhatsApp ЖИ-детекторларды қоса бастады.

Биыл Қазақстанда интернет алаяқтық үшін жаза қатаңдатылды. Халық баяу болса да, хабар дауыспен келсе, иесіне бейнеқоңырау шалуды үйреніп келеді.

Қысқасы, ЖИ өткір пышақ сияқты. Біреуге операция жасап, өмір сыйлайтын құрал, біреуге алаяқтық жасауға «көмектесетін» құрал. Осы күні алаяқтық жағы басым түсіп тұр. Бірақ енді 2-3 жылда қорғаныс технологиялары (ЖИ-дің ЖИ-мен күресі) озады деп сенемін.

– Махаббатты қалай түсінесіз? «Махаббат – екі адамның бір-бірін жете танымауынан туатын сезім» дегенді бір кітаптан жазып алыппын. Еріксіз келістім. Сіз ше, келісесіз бе?

– Иә, мұндай ойды Ирландиялық жазушы Оскар Уайльдтың «Дориан Грейдің портреті» деген кітабінің қазақша аудармасынан мен де оқығам. Ұмытпасам 1980-жылдары «Жазушы» баспасынан шыққан аудармасы болу керек. Қазір есімін ұмыттым, бір кейіпкерінің аузына салады бұл ойды.

Кітапта бастапқы махаббат –көбінесе шынымен де «жеткілікті танымаудың» жемісі деген ой айтылады.

Зерттеушілер ер мен әйел арасындағы махаббат сезімін екі кезеңге бөледі: «Ғашықтық» кезеңі – «мен сені танымаймын, бірақ қатты қалаймын» дейтін кезең. Бұл кезең 2 жылға дейін созылатын көрінеді. Химия, допамин, проекция. Өте әдемі, бірақ нәзік кезең.

Бұл кезеңде адамдар өз қиялдарындағы мінсіз нұсқаны проекциялайды да, сол проекцияға ғашық болады. «Бір-біріміздің кемшіліктерімізді көрмейді екенбіз» деген ой екі адамға да эйфория туғызады.

Біраз жылдар өткесін кемшіліктер ашыла бастағанда, мінездің қараңғы жағы көрінгенде барып, екеуінің шынайы махаббат па, жоқ иллюзия ма, белгілі болады. Сол кезде екеуі де бір-біріне: «Иә, мен сенің кемшіліктеріңнің бәрін көрдім. Соған қарамай, әлі де қасыңда болғым келеді» десе, дәп осы жерде иллюзия өледі де, «махаббат» кезеңі басталады.

Мен де ғашық болып көргем. Жарты ғасыр... Балабақшадан бастап, бір

адаммен бірге өсу, бірге оқу, отбасын құру, бірге қартаю... Бұл қазіргі заманда тіпті миға сыймайтын сирек бақыт десем, артық айтпаспын.

Жұбайым қайтыс болғанға дейінгі бірге өткізген жарты ғасырдың «қай кезеңі ғашықтық, қай кезеңі махаббат еді?» деп ажырату маған қиын. Маған екеуімізде де ғашықтық кезеңі ешқашан бітпеген сияқты олып көрінеді. Ол уақыт өте келе жай ғана басқа формаға ауысқан: тереңдеп кеңейе түскен, байыз тапқан, бірақ өшпеген. Жарты ғасыр бойына жанып тұрған от сезімнің түсі мен жылуы ғана өзгергенін анық айта алам.

Сондықтан Уайльдтың жоғарыда айтылған сөзімен жартылай ғана келісем. Иә, «махаббат – екі адамның

бір-бірін жете танымауынан туады» – алайда бұл ғашықтықтың сипаттамасы. Ал шынайы махаббат – керісінше, екі адамның бір-бірін тым жақсы танып тұрып, «бәрібір қасында боламын» деп шешкен кезде ғана туады, өмір сүреді.

– Әңгімені байлықтан бастап махаббатпен аяқтадық. Бүгінгі таңда басқа қандай тақырып өзекті деп ойлайсыз?

– Қазіргі Қазақстанда (жалпы әлемде де солай) адамдардың миын, жүрегін, уақытын «махаббаттан кем емес» жайлап жатқан бес тақырып бар деп ойлаймын. Олардың әрқайсысын ойлағанда адамдардың түн ұйқысы төрт бөлінетін деңгейге жеткен.

Осы күні жұртты болашағым қалай болады деген үрей билеген. Ақшаны қалай, қайдан тапсам екен деген ой күндіз-түні мазалайды. Балама пәтер алып бере аламын ба, зейнетақым тамағыма жете ме, жұмыстан қысқартып тастаса қайтем деген уайым басым.

2025 жылы теңге тағы 15-20% құнсызданып, жылдық инфляция 12-14% шамасына жетті. Адамдардың 70%-ы 5 жылдан кейін қалай өмір сүремін деп ойлайды. Бұл – махаббаттан да күшті стресс көзі.

Халықтың едәуір бөлігі баласын шетелге оқуға жіберуге тырысуда. Себебі Қазақстанда болашақ жоқ деген сенім өте күшті.

Онкология, жүрек-қан тамырлары, психикалық аурулар... Адамдар 60 жасқа жетем бе, жетпеймін бе деп қорқады. Медицинаға сенім аз, ақша жетпейді, кезек ұзын. Бұл тақырып әсіресе 40-тан асқандарды көбірек мазалайды. Нәтижесінде жас адамдар арасында инсульт, инфаркт көбейген.

2022-2025 жылдар аралығында 300 мыңға жуық адам (негізінен жастар мен IT-шніктер) Қазақстаннан кетті. Әр отбасыда «біз де кетсек қалай болады?» деген сұрақ тұр. Бұл – ұлттық деңгейдегі экзистенциалды дағдарыс.

Мағынасыздық және рухани вакуум жайлады. Адамдар не үшін өмір сүріп жүрмен деп жиі ойланады. Біреу – дінге, енді біреулер коучтарға жүгінеді. Ішімдік пен есірткіден қолдау іздейтіндер бар. Бірақ көбі «оңды жауап» таба алмай жүр.

Міне, осы бес мәеле қазіргі кезде адамдардың ішкі әлемін жаулап алған. Психикалық қуаты махаббаттан кем емес.

Махаббат әлі де бар, бірақ ол осы бес сұрақтың қалқасында қалды.

– Басты байлық – денсаулықты қалай күтесіз? Жалпы, өзіңізді бақыттымын деп есептейсіз бе?

– Денсаулыққа байланысты айтатындарым – бұл менің 75 жылдық жеке тәжірибем.

Жас кезімде біраз спортпен шұғылданғаным бар.

Өмір бойы салауатты өмір салтын ұстануға тырысып келем.

Диета ұстап көрмедім. Қалаған тамағымды жеймін, бірақ ешуақытта мөлшерден аспаймын. 60 жасқа дейін бір салмақпен келдім (48-50 кг), одан асқан соң аздап салмақ қосқаныммен өзіме тиесілі нормадан асқам жоқ.

Ұйқы – бірінші орында. Сағат 23-тен кеш ұйықтамаймын, 6:00-де тұрам. Ұйқымның сапасы нашарлай қалса, бәрін тоқтатып, ұйқыны қалпына келтіруге тырысам.

Жаяу көп жүрем. Әсіресе таңғы серуен – өмірімнің бөлінбес бір бөлшегі. Қыста да, жазда да.

Тамақ – қарапайым әрі дәмді. Ет, картоп, сүт, қымыз, бауырсақ, пияз, сарымсақ. Жасыл шай мен қара шай (қаймақ қатқан). Тәттіні де, шілі ащыны да аса ұнатпаймын. Алкоголь – періштемін деп айта алмаймын, қонаққа барғанда, той-томалақта бір бокал табиғи қызыл шарап немесе 40 грамм сапалы виски қабылдауға өзіме рұқсат берем.

Адамды қартайтпайтын ұлы сезім

– қартейсе де өзінің біреуге керектігін сезіну. Мен өзімнің бала-шағама, туыс-туғаным, қоғамға әлі керектігімді сезінем. Шығармашылығым – өзіммен бірге. Қасымда – қаламым, басымда – идеялар.

Бақыттымын ба?

Қазіргі заманда ақшамен сатып алынбайтын жалғыз байлық бар, ол – жан тыныштығы. Бұл менде бар. Жаным тыныш, жағам бос, қарным тоқ, қайғым жоқ.

Ұрпағымның өз қолдары өз ауыздарына жеткен. Біреуден ілгері, біреуден кейін өмір сүріп жатыр. Бірнәрседен қорқатын, өкінетін, назаланатын жайым жоқ. Мен қайтсем өлмей қаламын деген асанқайғымен емес, жайбарақат өмір сүріп жүрмін. Маған бақытты болу үшін осы жеткілікті.

«Шүкір, шүкір, тағы да шүкір!

Үйіп берген бағыңа шүкір!

Күпірліктен сақта, Жаратқан!

Қолымдағы барыма шүкір!» деген өлең жолдарының мазмұны – өмірлік кредом.

–Тамаша сұхбатыңызға рахмет!

Сұхбаттасқан **Гүлжанат ШОНАБАЙ.**

БАЙМҰХАМБЕТ ҚОСШЫҒҰЛОВ

1843 жылы (кей деректерде 1848 жылы) туған, 1-ші гильдия қазақ көпесі, миллионер, кәсіпкер. Қазіргі Жаңаарқаның Келтетал ауылында туған. Меценат, қайырымдық шараларымен және аса ірі бай болуымен байланысты «Байкөп» аталып кеткен. Алаш зиялыларына қаржылық көмек көрсетіп, қолдап отырған. 1895 жылы Баймұхамбет Қосшығұлов Ақмола қаласында «Косшыгулов и сыновья» деп аталатын кондитерлік-прәндік

фабрикасын ашады, 1915 жылы патша сарайына өнім жеткізуші атағына ие болады.

Бірақ, оның өмір жолы оңай болмаған сияқты. Жетімдіктің дәмін ерте көреді. Кейін Ақмолаға келген. Қалай десек те қазақ даласында сауда жүргізіп жүрген тегі татар саудагері (бақалшысы) Мақсұттың көзіне түседі. Сөйтіп жүріп, 1865 жылы Баймұхамбет Масқұттың қызы Мәдинаға үйленеді. Соған қарағанда Мақсұттан сауда жүргізуді үйреніп қана қоймай, Мәдинаның

жүрегін жаулай білген. Баймұхамбет қазақтар бақалшы деп атап кеткен бакалейщик болады, сауданың ыңғайын білген ол Ақмоланың, тіпті қазақтың бетке ұстар саудагеріне айналды. Ол заманда саудагерлер үшке бөлінетін, яғни 3-ші гильдия саудагері ұсақ-түйек сатумен айналысса, 2-ші дәрежедегі саудагер өндіріс орындарын аша алады. 3-ші дәрежедегі гильдия саудагері бұлармен қоса экспорт-импорт шаруаларымен де айналысады. Қысқаша айтқанда, Қараөткел

аймағы мен астығы оның байлығын еселеуіндегі басты көзірі болды. Сонымен, аты тарихта қалған көпеске айналды.

Баймұхамбет пен Мәдинаның жеті баласы болды, олар: Құрманғали, Мұхамедқали, Уәли, Нұрмұхамбет, Бекмұхамбет, Қадыркей және Райхан. Ұлдары әке жолын жалғастырып, саудамен айналысты. Киім-кешек, мата, тұрмыстық химия, күнделікті қажет тауарлар сатты.

Баймұхамбет Қосшығұлов Ақмола ұнын Қытай, Орталық Азия, Ресей нарығына шығарды. Ақмоланың аппақ ұны, одан жасалған ақ нан жоғары бағаланды. XIX ғасырдың соңында Ақмолада жүз шақты диірмен болған деседі. Бірақ, солардың ішінде, толық өндіріс циклын қосқан Қосшығұлов еді.

Яғни, оның кәсіпорны нан және тоқаш өнімдерін шығара бастады. Баймұхамбеттің дүкен сөрелерінен құймақ, мәліш, таба нан, жұқа нан, жайма нан, бауырсақ табуға болатын еді. Уақыт өте келе макарон өнімдері - құлақ нан, қамыр, кеспе мен прәндіктер шығара бастады. Бір қызығы прәндіктерін қой, қозылақ, құс және түйе түрінде жасайтын. Өнімдері қазақ жері ғана емес, сол кезеңде өзге

де елдер мен мемлекеттерге таралатын болған.

Өнім сапасы мен ассортиментін жақсарту мақсатында Баймұхамбет

Парижге барып, Еуропаның озық технологиясын үйреніп қайтады. Үйреніп қана қоймай, өз фабрикасына жаңа заманғы жабдықтар да алдыртқан деседі. Яғни, жаңашылдықтан құр қалмаған. Франция сапарынан соң жаңа кәсіпорын сала бастайды.

Жаңа фабрикада балаларымен бірге жұмыс істеп, енді, бетіне сурет салып, бал қосқан, әртүрлі дәмдеуіштері бар пірәндіктердің түр түрін шығарып, ассортиментті одан сайын көбейтеді. Фабрика сонымен бірге халуа, зефир, кәмпиттер шығарады.

Аңыз бойынша ақмолалық тұрмысқа шыққан қыздардың жасауында прәндікті қосып салу дәстүрі болған екен.

Бұрынғы Орталық әмбебап дүкен, кейінгі "Sine Tempore" СО орында оның 16 сауда нүктесі болыпты, ал, қазіргі Тұрмыс үйі мен "Турист" қонақ үйі орнында факториялар, өндіріс орындары орналасыпты. Сауданы әртүрлілендіріп, сонымен бірге керосин мен мұнай сатқан.

Қала мешіттерінің құрылысына мол қаражат бөліп, шәкірттердің оқуына жағдай жасайды.

Мұсылман жастарының білім алуына арналған білім ордасынан қазіргі күні тек бір ғимарат қалған. Оның орнында қазір банк ғимараты орналасқан. Айтқандай, оның манағы білім ордаларының бірінде Сәкен Сейфуллин орыс тілінен сабақ беріпті. Ал, мешіт ғимараттарына қатысты айтатын болсақ, қазіргі Абай көшесі бойында тек жарлары қалған. Оған қарсы Өнер музейінде Қосшығұловтар дәуірінің ескерткішіндей бірнеше ағаш ғимараттар бар. Ол Мұқаметжан қажыға тиесілі болса керек. Бәлкім Баймұхамбет басқа қазақ байларымен бірігіп не өзі де көмек беруі мүмкін деп ойлаймын. Қалай десек те ол ғимараттардың да Баймұхамбетке қатысы болуы бек мүмкін. Өйткені сыртындағы жазудан Қосшығұловтың тегін оқып қалдым.

Аса ірі бай Қосшығұлов Кеңес идеологиясы үшін жат еді. 1920 жылы Кеңес Үкіметі оның сауда үйлері мен кәсіпорындарын балаларынан тартып алып, өздерін қаңғытып жібереді. Ал, Баймұхамбет Қосшығұлов 1918 жылы қайтыс болады. Астанадағы Қараөткел қорымында жерленген.

Амандық ӘМІРХАМЗИН

Бақыт Ерсұлтанұлы АЙТЖАН,
құқықтанушы, ғалым, философиялық публицист

ӘУЛЕТ МЕКТЕБІ: ҰЛТТЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІҢ РУХАНИ КОДЫ МЕН ӘЛЕУМЕТТІК КАПИТАЛДЫҢ ТІРЕГІ

DYNASTY SCHOOL: THE SPIRITUAL CODE OF NATIONAL SECURITY AND THE PILLAR OF SOCIAL CAPITAL

Аннотация

Бұл мақалада қазіргі жаһандану дәуірінде ұлттың рухани иммунитетін сақтап қалудың негізгі тетігі ретінде Әулет мектебінің феномені қарастырылады. Автор әулет институтының әлеуметтік, мәдени және экономикалық маңызын ашып, оның жаңғыру жолдарын ұсынады. Әулет мектебі – жеке тұлғаның ғана емес, тұтас ұлттың болашағын қалыптастыратын рухани код екенін ғылыми-философиялық тұрғыдан дәлелдеуге тырысады.

Кілтті сөздер: Әулет мектебі, Ұлттың рухани коды, Жаһандану дәуірі, Рухани иммунитет, Әлеуметтік капитал, Тектілік тағылымы, Ұрпақ сабақтастығы, Рухани тамырсыздық, Әулеттік Қайырымдылық Қорлары (ӘҚҚ), Ұлттық қауіпсіздік, Шежіре, Отбасылық құндылықтар, Әулеттану, Жауапкершілік, Кемелдену

Annotation

This article discusses the phenomenon of the dynastic school as the main mechanism for maintaining the spiritual immunity of the nation in the modern era of globalization. The author reveals the social, cultural and economic significance of the Institute of the dynasty and suggests ways of its revival. It tries to prove from a scientific and philosophical point of view that the dynastic school is a spiritual code that forms the future of not only the individual, but also the nation as a whole.

Key words: dynastic school, the spiritual code of the nation, the era of globalization, spiritual immunity, Social Capital, the lessons of nobility, generational continuity, spiritual rootlessness, dynastic charitable foundations (SSS), National Security, genealogy, family values, dynastic studies, responsibility, maturity

КІРІСПЕ: ЖАҒАНДАНУ ЖӘНЕ РУХАНИ ИММУНИТЕТ

Қазіргі ақпараттық-цифрлық дәуір адамзатты жаңа биіктерге көтергенімен, ұлттың рухани арқауына, отбасылық құндылықтарына үлкен сын-қатер төндіріп тұр. Технологиялық прогресс жеке тұлғаны оқшаулап, ата-бабадан қалған тамырдан ажырату қаупін туғызды. Осы тұста ұлттың рухани өзегін, тарихи жа-

дын сақтап қалудың бірден-бір негізгі тетігі – «Әулет мектебі» феномені.

Әулет мектебі – бұл тарихи сарқыншақ емес, керісінше, ұлттың болашағын айқындайтын генетикалық код. Ол тек білім беру жүйесін емес, адамның ішкі үйлесімі мен қоғамның тұрақтылығын қамтамасыз ететін табиғи институт.

1. ӘУЛЕТ МЕКТЕБІНІҢ ФИЛОСОФИЯСЫ: ТӘННЕН РУХҚА ДЕЙІНГІ БАҒДАР

Әулет мектебі – адам өміріндегі ең алғашқы және ең маңызды рухани бағдар беруші кеңістік. Бұл жерде бала кітаптан оқымайтын, бірақ өмірден көріп, жүрекке тоқитын қасиеттерді үйренеді:

– **Әке мен Ата:** Өнеге, тектілік, намыс, әділдік пен жауапкершілік мектебі.

– **Шеше мен Әже:** Мейірім, ізгілік, сабыр мен қамқорлық мектебі.

Ресми білім беру жүйесі ақыл-ойды дамытады, алайда Әулет мектебі – баланың рухани иммунитетін, мінез-құлқын және адамгершілік негізін қалыптастырады.

"Әулет мектебі" арқылы ұрпақ сабырды, намысты, әділдікті, адалдықты үйренеді. Бұл – зияткерлік қана емес, адамгершілік тұтастықтың бастауы.

2. РУХАНИ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК КАПИТАЛ ТІРЕГІ

Кез келген мықты қоғамның негізінде мықты әулеттер тұрады. Мықты әулет – бұл тек материалдық байлық емес, ең алдымен рухани және әлеуметтік капиталдың орталығы.

– **Әлеуметтік капитал:** Әулет ішінде дамыған қолдау мәдениеті, бір-біріне деген жауапкершілік, үлкенді сыйлау және кішіге қамқорлық – қоғамдағы сенім мен тұрақтылықтың негізін қалайды.

– **Рухани капитал:** Бұл ортада өскен ұрпақ ертең әділ сот, адал кәсіпкер, қайырымды меценат немесе білікті басшыға айналады. Олардың іс-әрекеті ұлттың ынтымағы мен өркениетті дамуына тікелей әсер етеді.

Урбанизация және жеке тұлғалық индивидуализм (дарашылдық) дәстүрлі әулеттік байланыстарды әлсіретіп, жас ұрпақтың өз тегінен ажырауына ("рухани тамырсыздық" дертіне) алып келді. Бұл тек мәдени ажырау емес, ұлттық әлсізденудің тікелей жолы.

"Тамыры жоқ ағаш көктемейді, ал тамырынан ажыраған ұлт кемелденбейді" деген қағида – біздің бүгінгі басты ескертуіміз.

3. ЖАҢҒЫРТУ ЖОЛДАРЫ: СТРАТЕГИЯЛЫҚ ҰСЫНЫСТАР

Әулет мектебін қайта жаңғырту – бұл жай ғана ішкі іс емес, мемлекеттік деңгейдегі ұлттық стратегия болуы тиіс. Нақты әрі өзекті ұсыныстар:

I. Білім беру жүйесіне енгізу:

1. "Әулеттану" (Рухани шежіре) пәндері: Жалпы орта және жоғары оқу орындарына "Тектілік тағылымы", "Рухани Код" атты элективті курстар мен оқу модульдерін енгізу.

2. Әулет тарихын зерттеу: Әр оқушының / студенттің өз әулетінің тарихын зерттеуін, жазуын міндетті оқу жобаларының бір бөлігіне айналдыру (кем дегенде 7 ата).

3. "Әулет бұрышы" дәстүрі: Мектептерде "Отбасылық кеңес" немесе "Әулет бұрышы" дәстүрін жандандырып, оқушылар ата-анасымен және ата-әжесімен бірге мектеп өміріне белсенді қатысуын ынталандыру.

II. Әлеуметтік және Қаржылық қолдау:

1. Әулеттік Қайырымдылық Қорлары (ӘҚҚ): Әр ірі әулеттің атынан қоғамдық немесе қайырымдылық қорын (Эндаумент) құруға мемлекеттік және бизнес-қолдау тетіктерін енгізу.

– **Ұсыныс:** Бұл қорлар өз әулетінің жастарына стипендия беруі, баспана алуға көмектесуі немесе әлеуметтік маңызды жобаларды қаржыландыруы тиіс.

2. Ұлттық Форум және Насихат: Жыл сайынғы "Әулет мектебі" ұлттық форумын өткізу және Forbes стилінде табысты, өнегелі және тамырлы

әулеттерді БАҚ арқылы кеңінен насихаттау.

3. «Рухани Әулет» марапаты: Әулет мектебінің дамуына елеулі үлес қосқан азаматтарды мемлекеттік деңгейдегі "Рухани Әулет" марапатымен атап өту.

III. Мемлекеттік және Аймақтық Бағдарламалар:

1. «Ұлттық Әулет Мәдениетін Жаңғырту» бағдарламасы: Мемлекеттік деңгейде осы бағдарламаны әзірлеп, әулеттік құндылықтарды өмір салтына айналдыруға бағытталған шаралар кешенін жүзеге асыру.

2. Аймақтық Әулет Орталықтары: Жергілікті әкімшіліктердің бастамасымен әулет тарихын зерттейтін және дәріптейтін аймақтық клубтар мен орталықтар құру.

ҚОРЫТЫНДЫ: КЕЛЕШЕКТІҢ РУХАНИ ҚОДЫ

Қазақтың «Атадан ұл туса игі, ата жолын қуса игі» деген өсиеті – Әулет мектебінің мәңгілік қағидасы.

"Әулет мектебін" жаңғырту – бұл тек өткенді құрметтеу емес, болашаққа бағытталған сана серпілісі. Бұл – ұлттық қауіпсіздіктің, мәдени бірегейліктің және әлеуметтік тұтастықтың басты тірегі.

Егер біз бүгін Әулет мектебін қайта тірілтіп, оны заман талабына сай жаңғырта алсақ, біз ұрпақтың бойына сенім, ізгілік, жауапкершілік және ұлттық рухты сіңіреміз. Осылайша, Қазақстан шын мәнінде рухани және әлеуметтік тұрғыдан өркендеген, тамыры терең мемлекетке айналады.

Ұлттың сапасы Әулет мектебінің деңгейімен өлшенеді.

Автор жайлы мәлімет:

АЙТЖАН БАҚЫТ ЕРСҰЛТАНҰЛЫ

Редакциялық кеңестің мүшесі, қоғам және ғылым қайраткері. «Global Professional Development» ЖШС компаниясының бас директоры, заң ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор. Халықаралық ғылыми-қоғамдық «DOGMA» журналының бас редакторы.

«BAI AULET» халықаралық әлеуметтік-экономикалық журналы мен «SYLTAN» бизнесмендер журналы арасында іскерлік байланыс орнады.

Елімізге танымал нейрпсихолог, «BAI AULET» халықаралық әлеуметтік-экономикалық журналының құрылтайшысы Төреғали Батырханұлы Астанадағы бизнес өкілдерімен кездесіп, «ҚҰТ ЖИНАУ ТЕХНИКАСЫ» тақырыбында дәріс өткізді.

Дәріске «Sultan Magazine» журналының құрылтайшысы Қаракөз Айдаш, «Ауқын» қонақ үйлер желісінің құрылтайшысы, кәсіпкер Жаннұр ханым, «Ассамблея» телеарнасының Астана қаласы бойынша директоры Саида Укибаева,

«Diana fur» тон дүкенінің құрылтайшысы Бақытгүл Жақыбаева, психолог Айман ханым мен кәсіпкер Айнагүл Жақыбаева қатысып, ой-пікірлерімен бөлісті.

Төреғали БАТЫРХАНҰЛЫ

ШЕШІMSKEIN НЕМЕСЕ ҚҰТ ЖИНАУ ТЕХНИКАСЫ

ШЕШІМ. ОЛ – БІР МӘСЕЛЕНІҢ ШЕШІМІ SKEIN – ШИЕЛЕНІС ШЕШІMSKEIN – ШИЕЛЕНІС ШЕШІМІ

02.01.23

Былыр шыққан «ЫҚПАЛ ЕТУ АЙМАҒЫ» деген кітапшамда күйеубала туралы айтып өткенмін. «Егер ықпалды отбасында тумасаң билікке келудің тағы бір төте жолы – ықпалды отбасына күйеубала болу» дегенмін. Ықпалды отбасына күйеубала болу екінің біріне бұйырмайды. Немесе ықпалды отбасына келін болу да солай. Екі жастың арасында шынайы махаббат сезімі болса, өзара сенім қалыптасады. Ал белгілі

бір мақсатпен отау құрса, уақыт өте айқындалады. Ықпалды отбасына күйеубала болған адам сенімге ие болады. Сенімге ие болу күйеубаланың беделін көтереді. Бедел күйеубаланың мінезін өзгертеді. Ықпалды отбасының мінез құлқын, сөз саптасын, жүріс тұрысын тез сіңіріп алады. Енді күйеубала тапсырмаларды орындай жүріп ықпалды тұлғаға айналады.

Кейде алысты көздейтін ата-аналар балаларын ықпалды адамдардың балалары оқитын мектептерге оқытуға ұмтылады. Ондағы мақсат – тек білім емес, балаларының ортамен араласуы. Бәлкім бір олигархтың ұл-қызымен сыныптас болуы ғажап емес. Есеп!

10.01.23

ӘУЛЕТ МЕКТЕБІ концепциясын мемлекет қолдамайды. Оларға керек емес. ӘУЛЕТ МЕКТЕБІН халық өзі қолға алып жандандыру керек. Әулеттің ынтымағы мықты болмай, қазақ мықты болмайды. Жеке батырдың артында сұрап алар мықты әулеті тұрмаса, желкесі қиылып сұраусыз қалады. Әулеті әлсіз талай жеке батырлардың тағдыры соған куә. Әулетті жас тұлғалармен үнемі күшейтіп отыру керек. Ол үшін әулет мектебін оқып үйрену қажет.

10.01.23

Тақ пен Табыт туралы бұрынғы посттарда айтып өттік. Десе де, қайта бір оралуды жөн көрдім. Осы жасқа дейін небір мықтымын дегендердің тағдырын көріп көп жайтты көңілге түйдік. Адамның екі типі болады екен.

Бірі – мемлекеттік қызметте жүріп өз жағдайы мен әулетінің жағдайын жасап алатын адамдар. Бұлардың әулеті берік, мықты болып қалыптасады. Қандай бір қиындыққа бүкіл әулет болып қарсы тұрады. Бұндай әулеттен дұшпандар аулақ жүреді.

Екіншісі – мемлекеттік қызметте жүріп елдің жағдайын жасауға көмектесетіндер. Өзін адал қызметкер ретінде көрсетеді. Бір қызығы, осы соңғы типтегі адамдардың соңғы ақыреттік тағдыры аянышты. Кейбіреуіне көмілетін жақсы жер де бұйырмайды. Сонда өмір бойы елге жасаған қызметі мен кеудедегі орден-медаль, алғыс хаттары саудырап қоқысқа кетеді. Тіршілігінде «Отан, жер, ел» деп алашапқын болған пенденің көзі кеткен соң бәрі ұмыт болады. Менің «Әулет мектебі» концепциямның негізгі мақсаты – тұлғаның тұлғалық кейпін мәңгі жадында жаңғырту. Жаңғыртатын – ынтымағы мен берекесі мықты әулет. Талай мықты тұлғалардың шырағы сөнді. Басты себеп – әулет дәрменсіз. Әулет мектебі – бірліктің басты құралы. Әулет мектебін оқу керек. Үйрену керек.

11.01.23

Неғұрлым өтірікті фантазиямен келістіріп айтсаң ел сеніп қалады. Рас деп ұғады. Өтірікте алапат биоқуат бар. Биоқуат адамды сенуге мәжбүрлейді. Өтірік, болмаған нәрсе. Сондықтан оның биоқуаты өте күшті. Шындық – болып кеткен оқиға. Сондықтан оның биоқуаты жанып кеткен күл секілді. Әсері жоқ. Сөйлеген сөзіңнің 80% өтіріктен тұрса, өз өтірігіңе өзің фанаттық түрде сенсең – табыс табалдырығыңда тұр. Сенсең де, сенбесең де, өтірік осындай.

11.01.23

Нағыз мотиваторлар – сыр-сымбаты сұлу қыз-келіншектер. Сыр-сымбаты сұлу қыз-келіншектердің қасында психологтардың мотивациялық тренингтері ойнамай қалады. Атам заманнан ел арасындағы соғыстың бәрі сұлу әйел үшін болған. Бүкіл ғашықтық жырларының бәрі әйел сұлулығына арналған. Совет билігі «әйел теңдігі», «секс жоқ» деген ұранмен әйелдердің нәзіктігі мен ләззатты қылықтарын әдейі жойып жіберді. Жою арқылы еркектердің санасындағы сұлулыққа деген құштарлықты, сексті, ерлікті, жеңімпаздықтың күл-талқанын шығарды. Еркегін де, әйелін де еңбекке жегіп, басыбайлы құлға айналдырды. Құдай берген еркек пен әйел арасындағы ләззаттың тонын теріс айналдырып «секс жоқ, оны айту ұят» деп санасына шегелеп тастады. Соның салдарынан әйелден мотивация алмаған еркектер жігері жасып, ерлік жасаудан қалды. Ерлік жасау үшін мотивация керек. Мотивация беретін ол – әйел сұлулығы. Тарих беттерін парақтап жіберсең, хандар мен батырлардың қиян-кескі соғыстарының бәрі сұлу әйел үшін болғанын аңғарасың. Мысалы, Шынғысханның әкесі Есугей батыр Озлуын сұлуды көрші тайпадан олжалап әкеледі. Озлуынның жаратылысы ерекше сұлу болса керек. Кейін оны көрші

12.01.23

Өксік – өкпенің ісігі. Өкпе неден іседі? Өкпе өкпе-реніш, ыза-кектен ісінеді. Өксік рак, инсульт, инфаркт т.б. ауруларға душар етеді. Өксік жылдар бойы жиналып жарылғанда организмге у тарайды. Бұл қауіпті. Тағдыр тауқыметін көп көрген адамның көкірегінде өксік толып жүреді. Өмірде біреуге есесі кеткен адамның көкейіне өксік толып жүреді. Өксікті биоэнергетикалық трансқа түсіру арқылы шығаруға болады. Бақсы, молдалар оны «жын шығару» дейді. Эзотерикада «дуаны көшіру» дейді. Нейропсихологияда гипнотикалық ұйқы арқылы шығаруға болады. Өксік эндокриникалық бездерге жиналады. Эндокриникалық бездерде магниттік клеткалар бар. Өксік магниттік клеткаларды шошындырғанда адамнан өксік шықпай демді қысады. Өксікті шығарып тұру керек.

13.01.23

«Қазақтан данышпандар көп шыққан» десең, мақтанғандай боласың. Бұрын қазақ «Армысың!» – деп амандасқан. «Армысың» сөзі – «адалсың ба, ниетің таза ма» деген ұғым. Алғаш көргеннен адамды сараптап алған. «Арлы болсаң – досымсың, арсыз болсаң – дұшпанымсың» деген ойхабар. Мысалы: арылу – «тазару» деген ұғым. Аружан – «жаны таза болсын» деген ұғым. Арулап жерлеу – «тазартып, жуындырып жерлеу» деген ұғым. Сөз талдау мақсат емес. Түсінікті болу үшін айттым. Ар – адамның адами қасиетінің эталоны. Адамгершіліктің биік шыңы, кіршіксіз таза сезім мен қасиет. Енді адами қасиеттен жұрдай хайуани ой-санадағы адамдарды не дейміз? «Арсыз адам» дейміз. Тіршіліктегі қатыгездік, соғыс, қылмыс, алаяқтық, сатқындық т.б. – арсыз адамдардың ісі. Арсыз адам – алаяқ адам. Ол – қоғамның паразиті. Фантазиялары ұшқыр. Жоқтан бар жасайды. Өтіріктен шынды құрастырады. Мақсат – бас пайда. Мақсат – биліктен

тайпа қайта олжалап қатын қылады. Байқап отырсаң, сұлу әйелге деген талас ғасырдан-ғасырға ұласып отырған. Ноғай ханшасы Сүйімбике туралы аңыз да соған бір дәлел. Сүйімбикенің табиғи сұлулығын ноғайлар аңыз ғып айтады. Оның сұлулығына ғашық болған орыс князы Иван Грозный Қазан хандығына Сүйімбике үшін соғыс ашқан деген аңыз бар. Өзіміздің Төлеген мен Қыз Жібекті алайық. Жібектің сұлулығына ғашық болған Бекежан Төлегенді өлтіріп тынады ғой. Хан сарайларында хандардың басқа жерді жаулап алуына мотивация беріп, ынталандырып отырушы – сұлу ханшалар екені ақиқат. Әйел сұлулығы нәзіктігі мен жарасымды қылығына сәйкес келсе – ғажап дүниені сонда көресің. Ондай сұлулықты ілуде бір кездестіруге болады. Мен әйел бойындағы сұлулық пен жарасымды қылықты бірден көремін. Себебі отыз жылдан астам адаммен жұмыс істеп келем. Атбегілер секілді мен адамды бірден танитын адамбегімін.

Әйел сұлулығын бағаламай, қадір-қасиетін кетіретін жігіттер бар. Сұлу әйелді ұрып-соғып, қорлап, сағын сындырады. Кейде сондай оңбағандарға сол сұлулар қалай кезікті екен деп ойлайсың. Сол баяғы қызғаныштың құлы болып жүретін кемақылдар. Әйел сұлулығы кез келген еркекке керемет мотивация беретінін ғылым әлдеқашан дәлелдеп қойған ғой. Бірақ совет заманында нәзік болуы тиіс әйел май-май болып трактор айдап, күрек көтеріп, азаннан кешке дейін еңбек етті. Совет мемлекетінің күйреуінің негізгі себептерінің бірі осындай құлдық сана болуы да мүмкін. Еркек – жауынгер. Ол ерлік жасамаса, өз-өзінен құса болып я ауру болып ерте өліп қалады. Еркектің әуелгі ерлігі – әйелмен күнделікті сексуалды қарым-қатынасы. Әйел – еркекке мотивация беретін мотиватор. Әйел еркекшора болса, ер адам ерлік жасамайды. Жігіттің жетістікке жетуінің басты себебі – ұлы мотиватор: сұлу, ақылды, қылықты әйелге байланысты.

ажырамау. Сол үшін қойнындағы қатынын да, бауырындағы баласын да сатып кете береді. Арсыздардың әрекетінен қаншама бала жетім. Қаншама қатын жесір. Арсыздардың әрекетінен қаншама талант өшіп жатыр. Арсыздардың әрекетінен қаншама алтын уақыт зая кетіп жатыр. «Коррупциямен күрес» дейді. Әуелі қоғам паразиттері – арсыздар мен алаяқтармен күресу керек.

АЛАЯҚТАРМЕН КҮРЕС – КҮРЕСТІҢ СҰЛТАНЫ!

15.01.23

Ақиқатты надан адам ғана іздейді. Ізденістен қиял пайда болады. Қиялды ақиқатқа айналдыру үшін аңыз ойлап табады. Аңыздан тұлға жасайды. Сосын сол тұлғаны мақтайды немесе даттайды. Өле-өлгенше алысып өтеді. Адамзаттың өресінің тарлығы, кемдігі осында.

Ақиқатты іздеп керек емес. Ол – көз алдында. Бар мен Жоқ. Күннің шығуы қандай ақиқат болса, батуы мен түннің келуі – сондай ақиқат. Көз көрмеген, қолмен ұстамаған түйсікпен, сезінбеген ләззаттан басқаның бәрі – аңыз. Ақиқат екі түрлі. Адамзаттың басым бөлігі соның аңызын таңдаған. Таңдаған жоқ, билушілер таңдатқан. Аңызға құрылған идеология өміршең. Өйткені ол ақиқат емес. Көзбен көріп, қолмен ұстауға болмайды. Сол себепті қиялға ел сенеді, үміттенеді. Алаяқтар адамның үмітімен жұмыс істейді.

АЛАЯҚТАРМЕН КҮРЕС – КҮРЕСТІҢ СҰЛТАНЫ!

* * *

17.01.23

«Ақылды қорланғаннан жылайды. Ақымақ зорланғаннан жылайды».

Еее, бұ данышпан қазақ жиып-теріп қилы тағдырды түйіндеп кеткен ғой, ә.

Қорлануды тек саналы адамға берген. Саналы адам ғана қорланғанына шыдай алмай жарылады. Жарылғанда инсульт, инфаркт, рак болып құлайды. Қорлану әр елдің дәстүр-салтына, моральдық, діни принциптеріне байланысты. Мысалы:

Африкадағы бір тайпада ағайынды үш жігіт бір қатынмен кезектесіп жата береді. Ал басқа елде бұл қорлануға жатады. Арабтарда көп қатын бір еркекті бөліссе, Еуропа қатындары бұны қорлану деп ұғады. Кедей елдер дамыған елге қызығады. «Бізде неге олай емес» деп қорланады.

Сұлу да саналы әйел байынан таяқ жегенде қорланады. Байдың есігінде жүрген саналы күзетші қорланады. Жасы кіші қатын «Ей, қақбас» деп кіжінсе, қария қорланады. Бастық сантехниктан боқтық естісе, қорланады. Қыз жігіттен алданса, қорланады. Чемпион жеңіліп қалса, қорланады. Ақылды ақымақтан ұтылса, қорланады. Қатын жаман болса, еркек қорланады. Еркек жаман болса, қатын қорланады. Қорлану жігерлі адамға мотивация береді. Жігерсіз адамды күйікке, ішқұсалыққа ұшыратады. Ішқұсалықтан адам ауру, сырқауға шалдығады. Жүйке тозады.

* * *

18.01.23

Бас ауырып балтыр сыздағанда дәрігерге барасың. Дәрігер не ішу керек, не салу керек белгілейді. Сосын медбике соны саған жасайды. Тәртіп солай. Науқас денсаулығын түгелдей дәрігерге тапсырып, «ал енді мені емде» деп жатып алатындар бар. Әр адам өз денсаулығына өзі жауапты болу керек. Дәрігер де – адам. Кейде қателесуі мүмкін. Кейде ұмытып кетуі мүмкін. Кейде асығыс шешім қабылдауы мүмкін. Сенен басқа оның мың сан проблемасы болуы мүмкін. Сондықтан дәрігердің не салып жатқанын, оның қандай әсер беретінін алдын ала білген дұрыс. Өйтпесе салған уколдан шок болып құлап жататындар болады. Салған уколдан әсер алмай «түк әсер еткен жоқ» дейтіндер де бар. Сосын «Кім кінәлі? Дәрігер кінәлі!» – деп отырады.

ӘР АДАМ ӨЗ ДЕНСАУЛЫҒЫНА ӨЗІ ЖАУАПТЫ.

(Жалғасы келесі санда)

СИНГАПУРДАҒЫ ҚАЗАҚТАР

Бұл – жанға жайлы табиғатымен, адамға деген қамқор шарапатымен жұмақ мекенге айналған, дамыған озық мемлекет – Сингапурда жарқын өмір сүріп жүрген біздің жерлесіміз Қанат Құрманғалиев!

Қанекеңмен бұдан бес жыл бұрын ойда жоқта таныстым. Бір жыл бұрын бақилық болған жұбайы жайлы естелік кітап жазғысы келетінін айтты. Үш айда кітап автордың өтінішімен «Қазақтың Қалимашы» деген атаумен жарық көрді. Үлгілі кітапханашы, сүйікті жар, балашағасына мейірімді ана, туыс-бауырға қамқор әпке, жалпы айнала-сына жанашыр дос бола білген Қалимаш Қабдырахманқызының, шынында, халықтың қызы болғанына көзім жетті.

Мектеп партасынан бір-біріне ғашық болған бозбала мен бойжеткеннің алғашқы махаббат сырлары, әскерден жазылған хаттар, ауылдастарының күшімен үйленіп, отбасы құруы, одан кейін бала тәрбиелеп, оқытып, өмірдің ыстығына күйіп, суығына тоңып, бар қиындықты қатар еңсеруі – шынында, мықты отбасы болуды армандаған жас жұбайларға нағыз үлгі-өнеге мектебі дерсің.

Мені риза еткен тағы бір нәрсе – Қанат ағамыз төрт құбыласындай төрт ұлының қызметін,

телефондарын түгел жазып, «Қарындасым, егер көмек қажет болса, ұлдарыма хабарлас», – деп ұсынған ілтипаты мені қатты таңқалдырды. Адамдар әдетте ондай мәлеметтерді жасырын ұстауға тырысады ғой. Іші-сырты бірдей, жаны жайсаң, болмысы кесек кешегі ата-бабамыздың сарқытындай ағамыздың денсаулығы мықты, өмір жасы ұзақ болсын!

«Жас кезімде бейнет бер, қартайғанда зейнет бер» демекші, бүгінде Қанат ағамыз жұбайынан айрылғаны болмаса, үлгілі өскен ұлдарының, олардан тараған немерелерінің қызығын көріп, «Аллаға тәубе» деп күн кешуде.

Тұңғыш ұлы Ақыл әскери саладан зейнетке шықты, бүгінде Ресей кәсіпкерлерімен бірлесіп кәсіп жасауда. Екінші ұлы – Алмас ҚР

Президенті жанындағы Парламентаризм институтының атқарушы директоры, қауымдастырылған профессор. Биыл Конституция күніне орай ел Президенті Қ.Тоқаевтың қолынан «Ерен еңбегі үшін» медалімен марапатталды. Үшіншісі Олжас «JUSAN-INVEST» компаниясында ірі клиенттермен жұмыс Департаментінің вице-президенті.

Сингапурға қызмет бабымен ауысқан Кәрім – әлемнің елуден аса елінде кеңселері бар америкалық «EPAM» жоғары технологиялар компаниясының акционері. Компания басшылығының қазақ баласының іскерлігіне риза болғаны соншалық, қызметке келген бір жылдың ішінде жаңа көліктің кілтін сыйлады. Өйткені Сингапурлық компания 2023 жылы, яғни Кәрім барғалы көшбасшы атанып, Great Place to Work сертификатын ұтып алған болатын. Бұл дегеніңіз – «қазақ жалқау» деген сыңаржақ ойдың жалған екенін, қаны текті, дарынды қазақтың ұл-қыздары өз міндетін кез келген дамыған, алпауыт елдердің өзінде де асқан жауапкершілікпен, үлкен шығармашылықпен атқарып жүргенін дәлелдейді. Назарларыңызға «Қазақтың Қалимашы» кітабына енген кейіпкеріміздің жазбасын ұсынамыз.

ТІРЛІКТЕ ТҮЗУ ЖОЛ ТАПСАҢ...

Мен, Құрманғалиев Қанат, 1950 жылы 5 ақпанда Қарауылтөбе ауылы, Сарқант ауданы, қазіргі Жетісу облысында дүниеге келдім.

Жастайымнан нағашы атам Дүйсенбек, нағашы әжем Мүштаридің қолында өстім. Ол кісілердің екі қызы, бір ұлы болды. Үлкені Бикен, жолдасы Әбдірахман, жалғыз ұлдары Ақантай. Екінші қызы Бәтөннің жолдасы Құрманғали, олардан мен – Қанат қалдым. Бәтөн шешем жолдасы ерте қайтыс болғаннан кейін екінші рет Әбілхан деген адамға тұрмысқа шықты. Екі ұл, төрт қызды өмірге әкелді. Есімдері: Дәниқа, Салиқа, Анар, Жанар, Мәдіхан, Мұратхан. Атам мен әжемнің ұлы Бектас кезінде комсомолдың жолдамасымен Қарағандыдағы көмір шахтасында жұмыс жасаған. Сол жақтан өмірлік жары Майра деген жеңгемізді алып келді. Бәріміз тату-тәтті,

жақсы тұрдық. Ағайым мен жеңгем төрт ұлды болды. Аттарын маған ұқсатып қойды: Қанағат, Қайрат, Салауат, Жанат, үш қыздары: Салтанат, Ардақ, Мархабат.

Қарауылтөбеде сегіз жылдық мектеп болды, Қалимаш менен бір сынып төмен оқыды. Екеуіміздің үйлеріміз көрші тұратын. Бала күнімізден бірге ойнап, бірге өстік. Қалимаш өте пысық қыз болды, бізбен футбол ойнап, велосипедті бірге тебетінбіз. Әкесі мен анасы күні бойы жұмыста, үйдің барлық шаруасын өзі жасайтын. Оқуда алда, озат болды, үй тапсырмаларын өзі жасайтын. Кейде мұғалімдер болмай қалған кезде біздің сыныпқа келіп, сабақ өткізуші еді. Балалар күліп, «Мына қыздың пысығын-ай!» – дейтін. Менің оған деген сезімім сол кезде пайда болған сияқты. Хат жаза бастадым. Бірнеше хаттан кейін жауап та ала бастадым...

Кейін екеуіміз де Сарқант қаласының Абай атындағы орта мек-

тебін интернатта тұрып, бірімізден кейін біріміз бітірдік. Бірінші жылы Алматыға келіп мал-дәрігерлік институтқа түсе алмадым. Қайтып келсем, Сарқанта Н.Островский атындағы орысша орта мектебінде бір жылдық дене шынықтыру пәнінен педкурс ашылып жатыр екен. Емтихан тапсырып соған түсіп кеттім. Бітіргеннен кейін қазіргі Қойлық, ол кезде Антоновка ауылында орысша сегіз жылдық мектебінде бір дене шынықтыру мұғалімі болып жұмыс жасадым. 1969-1971 жылдары Солтүстік Флоттың Североморск қаласында Кеңес әскерінің қатарында болдым. Дене шынықтыру мұғалімі болғанымның пайдасы тиді. Сегіз шақырымдық кросс жарысында рота бойынша бірінші болып келдім (Үш шақырым противогазбен, 5 шақырым противогазсыз).

Бөлімше командирі, екінші ранг капитаны М.И.Кошелов: «Қанат, сержант шені немесе еліңе демалыс, қайсысын таңдайсың?» – деді. Әрине, демалысты таңдадым. Есіл-дертім – Алматыға келіп Қалимашты көру. Ол медициналық училищеде оқитын...

Ауылдан қайтарда бір чемодан оқулық кітаптар алып кеттім. Бір жыл ленкомнатада отырып дайындалдым. Соның арқасында мал-дәрігерлік институтқа «төрт» пен

«беспен» тапсырып түсіп кеттім.

Бірінші курсты бітіргеннен кейін 1973 жылы 28 шілдеде Қалимаш екеуіміз үйлендік. Содан бері Алматыдамыз. Төрт баламыз да Алматыда дүниеге келді, мектепті бітірді, одан кейін институтты бітірді. Оның барлығын Қалимаш жақсы жазған. Мен Алматының ет комбинатына мастер болып кіріп, шикізат бөлімінің бастығы, одан кейін директор орынбасары болып, 1991 жылы Кеңес үкіметі тарағаннан кейін ет комбинаты жабылып, біз де жан-жаққа кеттік...

2013 жылы «Республика» зейнетақы қорында аумақтық менеджер болып істеп, зейнеткерлік демалысқа шықтым.

2021 жылы балалар: «Жер үйде қырық жылдан артық тұрдыңыздар, енді жайлы жабдықталған пәтерде демалыңыздар», – деп, «Мерей» тұрғын үй кешенінен, Райымбек пен Назарбаев көшелерінің қиылысынан екі бөлмелі пәтер алып берді. Бір жылдан кейін Республика сарайының жанынан «Эксклюзив» тұрғын үй кешенінен үш бөлмелі пәтерге көштік. Орталық, жанымызда саябақ, өте жақсы аудан. Көктөбеден самал жел соғып тұрады. Алайда, қуанышымыз көпке бармады. 2023 жылдың 22 қаңтарында Қалимаш дүниеден өтті. Бұл жағдай маған да,

балаларға өте ауыр тиді...

Қалимаш екеуіміз тату-тәтті елу жыл бірге тұрдық. Төрт ұл өсірдік, оқыттық, үйлендірдік, жақсы тәрбиеледік. Қазір барлығы да жақсы жұмыс жасайды. Төрт келініміз бар: Мадина, Құралай, Анар, Альбина. Барлығы да «папалап» тұрады. Аллаға тәубе, ризамын. Әзірге он бес немереміз бар. «Баланы өскенше, немерені өлгенше бағасың» деп аталарымыз айтпақшы, солар жақсы адам болсын деп барымызды салып жатқан жайымыз бар.

Дүйсенбек атам айтушы еді: «Балам, бұл өмірде үш нәрседен қателеспе. Бірінші – денсаулығыңды дұрыс сақта, екінші – мамандығыңды дұрыс таңда, үшінші – өмірлік жарыңды таңдаудан қателеспе». Осы айтылған өсиет сөздер өмірде маған көп көмектесті.

Жас кезімізде кітапты көп оқушы едік, сонымен бірге «Мәдениет және тұрмыс», «Білім және еңбек», «Жұлдыз», «Жалын» журналдары мен «Лениншіл жас», т.б. газеттерді жібермей оқыдық. Бұлардың барлығы маған көп тәрбие берді және көп ойландыратын сұрақтарыма жауаптарды осылардан табушы едім...

«Имандылық» деген сөзге көпке дейін жауап таба алмай жүрдім. Абайдан таптым. Ол:

«Алдымен Алланы сүй, сосын Адамды сүй. Сонымен бірге Өзіңді сүй, адалдықты пір тұт, тазалықты ұстан», – деп нақтылап айтыпты. Енді бұларға қалай жетуге болады деген сұраққа: «Құлқыныңды тый. Нәпсіңді тый. Тіліңді тый», – деп ақыл беріпті. Осындай данышпандықпен айтылған сөздерді санама сіндіріп, жүрегіммен қабылдай өстім десем болады.

*Сенбе жұртқа,
тұрса да қанша мақтап,
Алдап тұрар
ішіне қулық сақтап.
Өзіңе сен,
өзіңді алып шығар,
Ақылың мен
еңбегің екі жақтап.*

Дұрыс өмір сүремін деген адамға бұдан артық қандай ақыл керек?! Бес нәрсеге асық бол, бес нәрседен қашық бол. Тірлікте түзу жол тапсаң, Тәңірім берер басқасын!

Гүлжанат ШОНАБАЙ

Билл ГЕЙТС:

Неліктен менің қызым кедей жігітке тұрмысқа шықпайды?

Осыдан бірнеше жыл бұрын АҚШ-та инвестициялар мен қаржыға арналған конференцияда журналистердің бірі Билл Гейтске:

– Сіз, әлемдегі ең бай адамдардың бірі ретінде, қызыңыздың кедей немесе қарапайым жігітке тұрмысқа шығуына келісер ме едіңіз? – деген сұрақ қояды.

Билл былай деп жауап берді:

– Алдымен мынаны түсініп алыңыздар: байлық дегеніміз – банктік шоттағы толып тұрған ақша емес. Байлық – бұл, ең алдымен, байлықты құра білу қабілеті. Мысалы, лотереядан немесе құмар ойындарынан 100 миллион ұтып алған адам бай адам емес. Ол – жай ғана қолында көп ақшасы бар кедей адам. Сондықтан да лотерея миллионерлерінің 90%-ы 5 жылдан кейін қайтадан кедейге айналады. Сондай-ақ, қолында ақшасы

жоқ, бірақ бай адамдар болады. Мысалы, кәсіпкерлердің көбісі. Олардың дәл қазір ақшасы болмаса да, олар байлыққа барар жолда келе жатыр. Өйткені олар өздерінің қаржылық интеллектісін дамытуда, ал нағыз байлық осы.

Бай мен кедейдің айырмашылығы неде? Егер сіз білім алып, жаңа нәрсені үйренуге талпынған, үнемі өзін жетілдіруге тырысатын жас жігітті көрсеңіз – біліңіз, ол – бай адам.

Ал егер барлық мәселені мемлекеттен көретін, байлардың бәрін «ұры» деп санап, оларды үнемі сынайтын жас жігітті көрсеңіз – біліңіз, ол – кедей адам.

Байлар жетістікке жету үшін тек ақпарат пен білім керек деп сенеді. Кедейлер болса, біреулер оған көтерілу үшін ақша беруі керек деп ойлайды.

Қорыта айтқанда, мен қызым кедей

жігітке тұрмысқа шықпайды десем, мен ақша туралы айтып тұрған жоқпын. Мен сол адамның байлық құру қабілеті туралы айтып тұрмын.

Қылмыскерлердің бәрі – кедей адамдар. Ақшаны көргенде олар есінен танып, ұрлыққа немесе шабуылға барады, өйткені олар өз бетімен қалай ақша табу керектігін білмейді.

Бірде банктің күзетшісі іші ақшаға толы сөмкені тауып алып, оны банк басқарушысына өткізеді. Адамдар бұл кісіні «ақымақ» деп атады. Бірақ, шын мәнінде, ол жай ғана «дәл сол сәтте ақшасы жоқ бай адам» еді.

Бір жылдан кейін банк оған ресепшннен жұмыс ұсынды, 3 жылдан кейін ол клиенттермен жұмыс істейтін маман болды, ал 10 жылдан кейін сол банктің аймақтық басқарушысы атанды. Қазір ол жүздеген қызметкерді басқарады және оның жылдық бонустары кезінде ұрлап кетуі мүмкін болған сомадан әлдеқайда көп.

P.S.

1. Дженнифер Гейтс кімге тұрмысқа шықты?

Дженнифер Гейтс 2021 жылы Наэль Нассарға тұрмысқа шықты. Наэль Нассарды «кедей жігіт» деп айту мүлдем мүмкін емес:

- Ол – кәсіби ат спортының шебері,
- Олимпиада ойындарына қатысушы.
- Оның отбасы – Кувейттегі ірі сәулет және құрылыс компаниясының иелері (миллионерлер).
- Ол Стэнфорд университетінің түлегі (Дженнифермен сол жерде танысқан).

2. Психологиялық және әлеуметтік себеп (дегенмен, шынайы өмірде – көп жағдайда «бай байға құяды»).

Әлемдегі ең бай адамдардың балалары көбінесе өз ортасынан жар іздейді. Мұның бірнеше себебі бар:

✓ **Ортақ мүдде мен білім:** Олар әлемдегі ең үздік университеттерде оқиды (Стэнфорд, Гарвард). Сол жерде олардың деңгейіне сай келетін, білімді және амбициясы бар адамдармен танысады.

✓ **Түсіністік:** Миллиардердің қызы үшін күнделікті өмірдегі қауіпсіздік, үнемі БАҚ назарында болу және үлкен жауапкершілік – үйреншікті жағдай. Бұл өмір салтын қарапайым жігіттен көрі, осындай ортада өскен адам жақсырақ түсінеді.

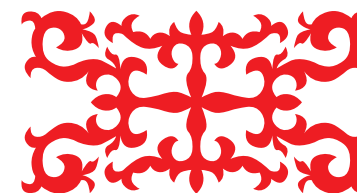
✓ **Ат спорты:** Дженнифер де, Наэль де ат спортымен кәсіби түрде айналысады. Оларды осы ортақ қызығушылық біріктірген. Ал ат спорты – әлемдегі ең қымбат хоббилердің бірі.

3. Билл Гейтстің тәрбиесі

Билл Гейтс өз балаларына миллиардтаған доллар мұра қалдырмайтынын, олардың әрқайсысына тек 10 миллион доллардан ғана беретінін мәлімдеген. Оның мақсаты – балаларының өз бетімен білім алып, еңбек етіп, өз жолын тапқанын қалау.

Қысқасы, Билл Гейтстің қызы «кедей жігітке шықпайды» деген сөз – ол кедейлерді жек көргендіктен емес, оның өмір сүрген ортасы, алған білімі мен қызығушылықтары оны өзіне тең, білімді және ауқатты ортамен байланыстырғандықтан.

Өмір ШЫНЫБЕКҰЛЫ

Берік ӘЛІБАЙ,
суретші-зергер,
Қазақстанның
еңбек сіңірген
қайраткері,
Халықаралық
Карл Фаберже
атындағы
Гауһартасты
орденінің иегері,
«Құрмет»
орденінің кавалері

ҚҰРМЕТТІ АҚЫЛДЫ ОҚЫРМАН!

«BAI AULET» халықаралық әлеуметтік-экономикалық ғылыми журналы алдыңызда. Әлемде әр секунд сайын өзгеріс. Әр минут сайын жаңа технология. Әр сағат сайын жаңа идея туып жатыр. Біздің өміріміз көз ілеспес жылдамдықпен өзгеруде. Жаңа идея – жаңа технология, жаңа табыс көзі.

Ал бірнеше уақыттан кейін ол ескіреді, табыс сарқылады. Әлемде жарқ еткен жаңа компания, жаңа банктердің өзі бір мезетте табысынан айырылып, банкрот болып жатады. Бұның құпиясы неде?

Бай болу оңай. Ақша табу оңай. Ең қиыны – сол жинаған байлықты сақтап қалу және оны еселеп көбейту. Әлемде рокфеллер, ротшильдер т.б. ірі бай әулеттері бар. Олар байлықты ғасырлап сақтап, еселеп келеді. Құпиясы неде?

Міне, осындай өте маңызды сұрақтарға «BAI AULET» журналы жауап береді. Біздегі бай әулеттердің байлыққа жету

тактикалары мен стратегияларын зерттеп жазамыз. Бай әулеттердің ұстанған салт-дәстүрі мен қағидаларын елге өнеге етеміз.

Әулет мектебінің дәстүрлерін егжей-тегжей насихаттаймыз. Әулеттің ырыс-құтын жинап тасыту техникаларын үйретеміз. Әулеттен шыққан тұлғаларды елге таныстырамыз.

«BAI AULET» журналы сіздің табысқа жету, құтты тасыту жолындағы нағыз ақжолтай досыңыз болады.

«BAI AULET» журналына шығу арқылы сіздің мәртебеңіз өседі. Беделіңіз берік болып, әулетіңіздің дәулеті көбейеді. Еңбекпен жинаған байлығыңыз талан-таражға түспей, ұрпағыңызға мирас болады.

Ізгі ниетпен:

«BAI AULET» халықаралық әлеуметтік-экономикалық ғылыми журналының ұжымы

Бейне-өнер

Ануар

Айлан

Ардана
ТӨРЕҒАЛИҚЫЗЫ,
фото тілші
@Ardanatoregalikyzy

**ТӘН, ЖАН ЖӘНЕ КҮЙ ТОЛҚЫНДАРЫ:
ҚҰТ ЖИНАУ ТЕХНИКАСЫ**

**Қысқа мерзімді курстарға шақырамыз.
Құт жинау техникасы мен әулет
мектебі тақырыптарын талқылаймыз.
Құтты жинау,
Құтты айналдыру,
Құтты тасыту амалдарын үйретеміз.
Құт – бақ-дәулеттің, мықты
денсаулықтың кепілі.
Құт жина, құбылысқа айнал!
Курсты толық аяқтаған адамға арнайы
«ҚҰТШЫ» сертификаты беріледі.
Тел: +7 701 712 19 42**